

Duurzaamheidsbenchmark Hillegom

Tilburg, 18 December 2019
Documentnummer: 19.224

Sanne Paenen, John Dagevos en
Femke Lijbers

telos brabant's centrum voor
duurzame ontwikkeling

Inhoudsopgave

- De opdracht
- Telos'visie op duurzame ontwikkeling
- Methodologie en aanpak
- De duurzaamheidsdriehoek
- De resultaten per kapitaal
 - Sociaal-cultureel
 - Ecologisch
 - Economisch
- Ontwikkeling in de tijd
- Benchmark
- Conclusies

De onderzoeksoopdracht

telos brabant's centrum voor
duurzame ontwikkeling

Onderzoeksopdracht:

- Complete duurzaamheidsbenchmark:
 - Definitieve versie op basis van de uitkomsten van de Nationale Monitor Duurzame Gemeenten 2019
- Vergelijkingen in de tijd
- Vergelijkingen met andere gemeenten: qua typologie en de buurgemeenten Teylingen, Lisse en Noordwijk

Telos'visie op duurzame ontwikkeling

telos brabant's centrum voor
duurzame ontwikkeling

Telos'visie in vogelvlucht

Definitie duurzame ontwikkeling sluit aan bij de opvatting van de Commissie Brundtland in haar rapport “Our Common Future” uit 1987

“Een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder het vermogen van toekomstige generaties in gevaar te brengen om in hun eigen behoeften te voorzien.”

Duurzaamheid is meer dan milieu of energie

- Onderscheid drie kapitalen: ecologie, sociaal-cultureel en economie. Die mogen groeien maar niet ten koste van elkaar en bevorderen liefst de groei van een ander kapitaal
 - We houden rekening met de toekomst: onze (klein)kinderen hebben minimaal dezelfde ontwikkelingskansen als wij
 - We houden rekening met onze burenen: onze ontwikkeling heeft geen negatieve consequenties voor mensen elders
-

Duurzame ontwikkeling vraagt om visie en bereidheid tot verandering: dat is knap lastig!

- Vraagt om een strategische lange termijn visie hoe de samenleving zich zou moeten ontwikkelen
 - Is daarmee expliciet *normatief*
 - Is een zoektocht, die gekenmerkt wordt door onzekerheid
 - Is een *dynamisch* begrip voortdurend aan verandering onderhevig
 - Vraagt om creativiteit, enthousiasme, out of the box denken, innovaties, zoeken naar nieuwe verbindingen/combinaties
 - Gaat voortdurend gepaard met *frictie*, is vaak ongemakkelijk
 - Verdraagt zich slecht met verkokering en bureaucratie
-

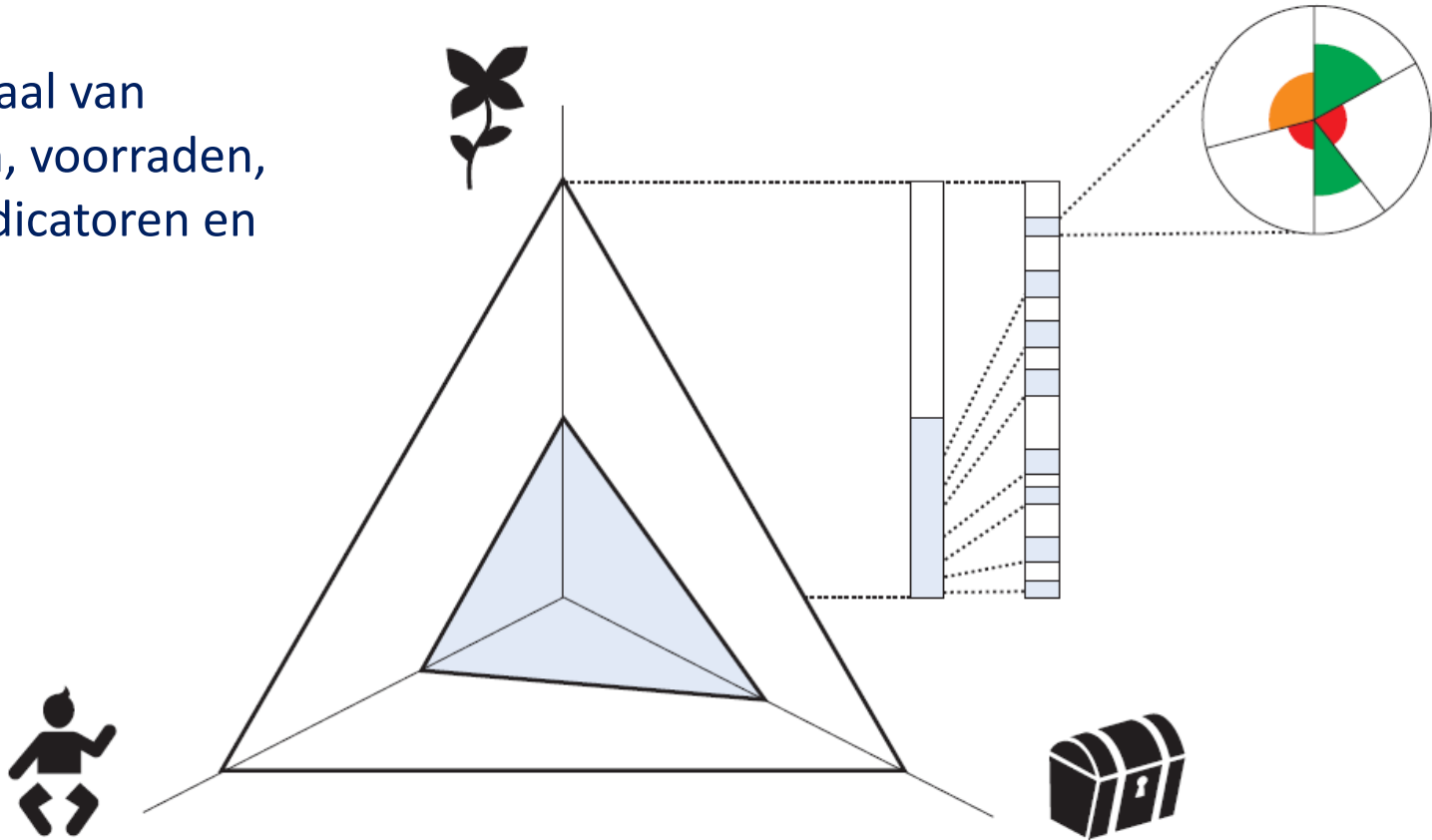
De methodologie en aanpak

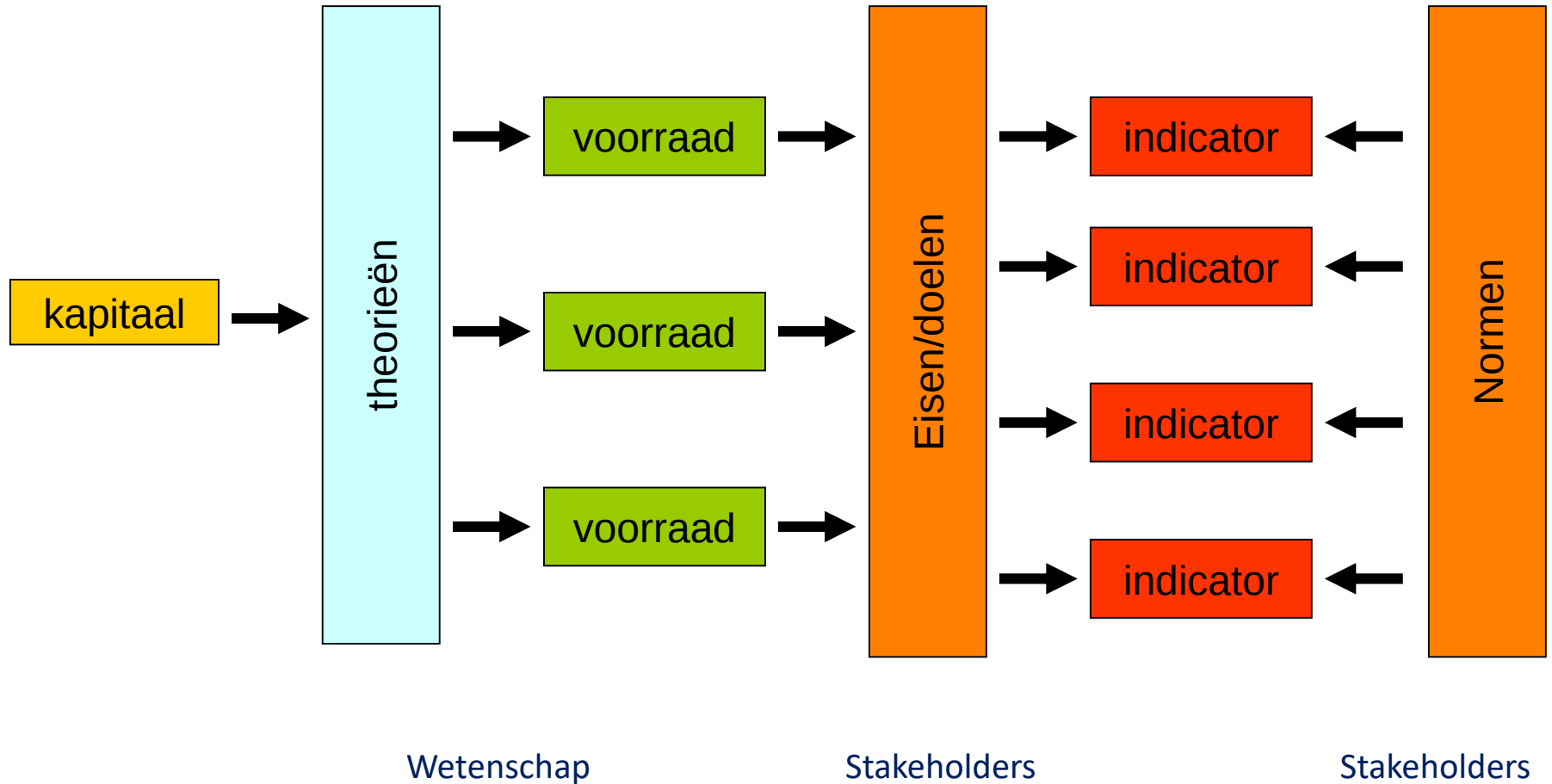
telos brabantse centrum voor
duurzame ontwikkeling

Onze opdracht: Duurzaamheidsbenchmark

Een verhaal van
kapitalen, voorraden,
eisen, indicatoren en
normen

Opbouw Duurzaamheidsbenchmark

Vorraden per kapitaal

Sociaal-cultureel kapitaal	Ecologisch kapitaal	Economisch kapitaal
Maatschappelijke participatie	Natuur & landschap	Arbeid
Politieke participatie	Bodem	Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden
Economische participatie	Water	Infrastructuur en bereikbaarheid
Veiligheid	Lucht	Concurrentievermogen
Wonen en woonomgeving	Energie & klimaat	Kennis
Gezondheid(szorg)	Afval	
Onderwijs	Hinder & calamiteiten	
Kunst en cultureel erfgoed		

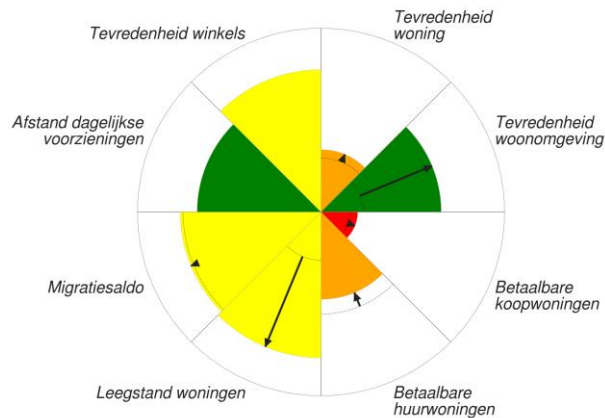
Normen

Normen gebaseerd op regionale vergelijking, wettelijke normen of vergelijking in de tijd uitgedrukt met behulp van kleuren

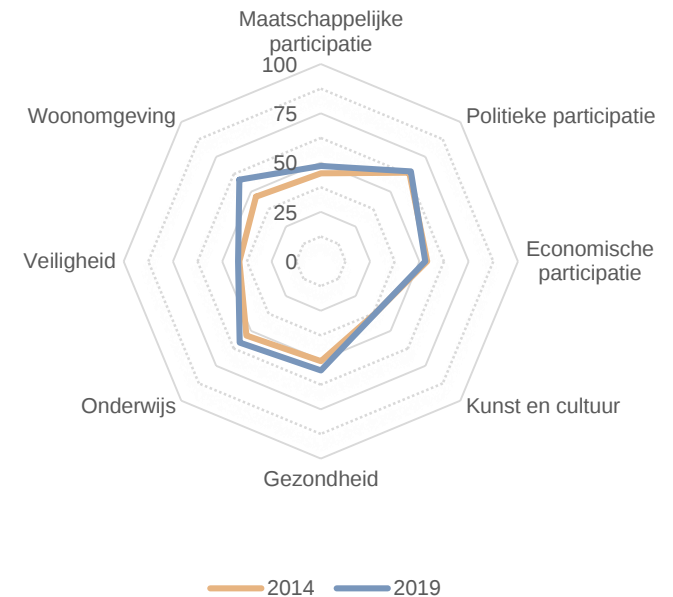

Beeldtaal

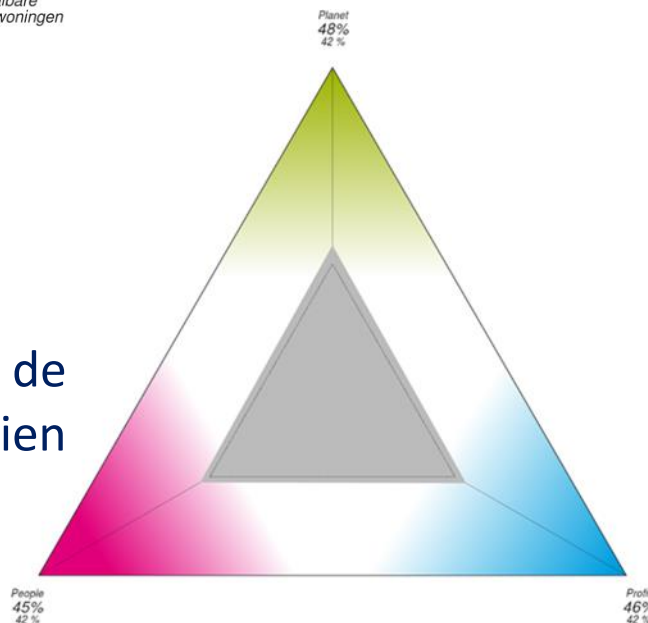
Taarten per voorraad die de indicatorscores laten zien

Spiders per kapitaal die de voorraadcores laten zien

Driehoek die de kapitaalscores laat zien

Nationale Monitor duurzame gemeenten 2019: de basis

- **Voor alle 355 Nederlandse gemeenten**
- **Dataverzameling:**
 - Gebaseerd op publiek beschikbare bronnen: CBS, GGD, Nationaal Bodemsaneringsonderzoek, Biodiversiteitsnetwerk, Klimaatmonitor etc.
 - Indicatoren zijn uitgezonderd, die niet voor alle 355 gemeenten beschikbaar zijn of verouderd zijn
- **Resultaat: database met 132 indicatoren voor iedere Nederlandse gemeente**
- **Bepalen van de duurzaamheidsdoelen per voorraad en normen voor iedere indicator:**
 - Bepalen van de doelen door Telos gedaan op basis van nationaal en internationaal beleid en op basis van 15 jaar ervaring op dit terrein
 - Bepalen van de normen voor iedere indicator door Telos gedaan op basis van beleidsstukken, (internationale) afspraken zoals de Kaderrichtlijn Water, vergelijking, expert judgement

Veranderingen ten opzichte van vorige monitors

- **Huidige monitor is niet één op één te vergelijken met de vorige versies**
 - Doordat er veranderingen in de huidige dataverzameling hebben plaats gevonden zijn de resultaten van de vorige monitors niet een op een te vergelijken met de huidige studie. Er kunnen verschillen te zien zijn in de resultaten binnen de voorraden ten opzichte van de vorige studies
 - Er zijn bijvoorbeeld nieuwe indicatoren toegevoegd t.o.v. 2018
- **Aangepaste metingen en data**
 - Voor een aantal bestaande indicatoren is gebruik gemaakt van nieuwe data of berekeningswijze
 - Hier is met name spraken van in de voorraden maatschappelijke participatie, kennis, gezondheid en veiligheid
- **Aangepaste normeringen**
 - Voor een aantal indicatoren zijn de normeringen aangepast aan huidig beleid of vernieuwde inzichten
 - Dit is met name terug te zien in de voorraden lucht en natuur-en-landschap waar strenger is genormeerd

Voor de longitudinale vergelijking in deze studie zijn de resultaten teruggerekend met de huidige systematiek waardoor er een betrouwbare vergelijking kan worden gemaakt

Sociaal-cultureel kapitaal

telos brabant centrum voor
duurzame ontwikkeling

Sociaal-cultureel kapitaal

Kernbegrippen binnen het sociaal-cultureel kapitaal zijn sociale rechtvaardigheid en maatschappelijke betrokkenheid. Voor een sociaal en cultureel duurzame samenleving wordt het principe van sociale rechtvaardigheid ingevuld met gelijke kansen, vrijheid, brede toegankelijkheid van voorzieningen en veiligheid. Maatschappelijke participatie verwijst naar sociale, politieke en economische participatie van burgers. Die zowel rechten als plichten hebben. Via sociale netwerken hebben mensen toegang tot hulpbronnen welke ze individueel niet kunnen bereiken. Verbondenheid in zowel eigen kring als verbondenheid tussen gemeenschappen is van belang voor het creëren van vertrouwen en een optimale toegang tot hulpbronnen.

Social-cultureel kapitaal

Maatschappelijke
participatie

Politieke participatie

Economische participatie

Veiligheid

Wonen en woonomgeving

Gezondheid(szorg)

Onderwijs

Kunst en cultureel erfgoed

Maatschappelijke participatie

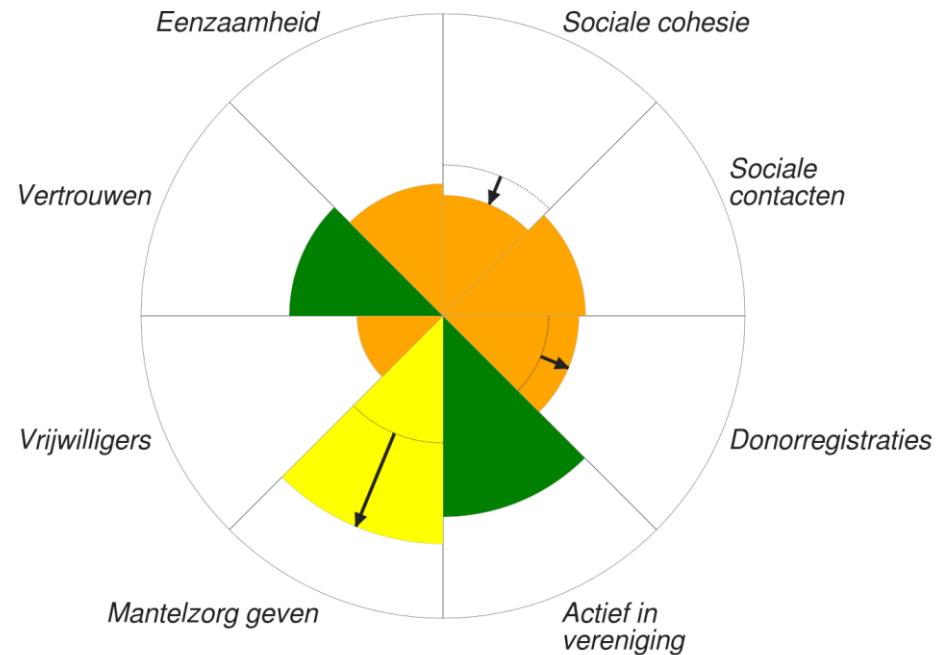
Mensen ontwikkelen zich door te participeren in netwerken. Zowel kleine, gesloten netwerken als grotere meer open netwerken. Participatie is van belang voor het welzijn van de mens en de economische productiviteit.

Eisen:

- De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd
 - Burgers zijn betrokken bij de samenleving
 - Iedereen heeft het recht om zijn eigen identiteit en diversiteit te koesteren en uit te dragen, in woord en gedrag, zolang dit anderen niet beperkt om hetzelfde te doen
-

Maatschappelijke participatie:

- Ernstige eenzaamheid is een punt van zorg in de gemeente evenals de ervaren sociale contacten en sociale cohesie
- Positief is de sterke toename van het aantal mantelzorgers en het aantal inwoners dat actief is in verenigingen
- Het aantal inwoners dat algemeen vertrouwen heeft in de mens is relatief hoog

Politieke participatie

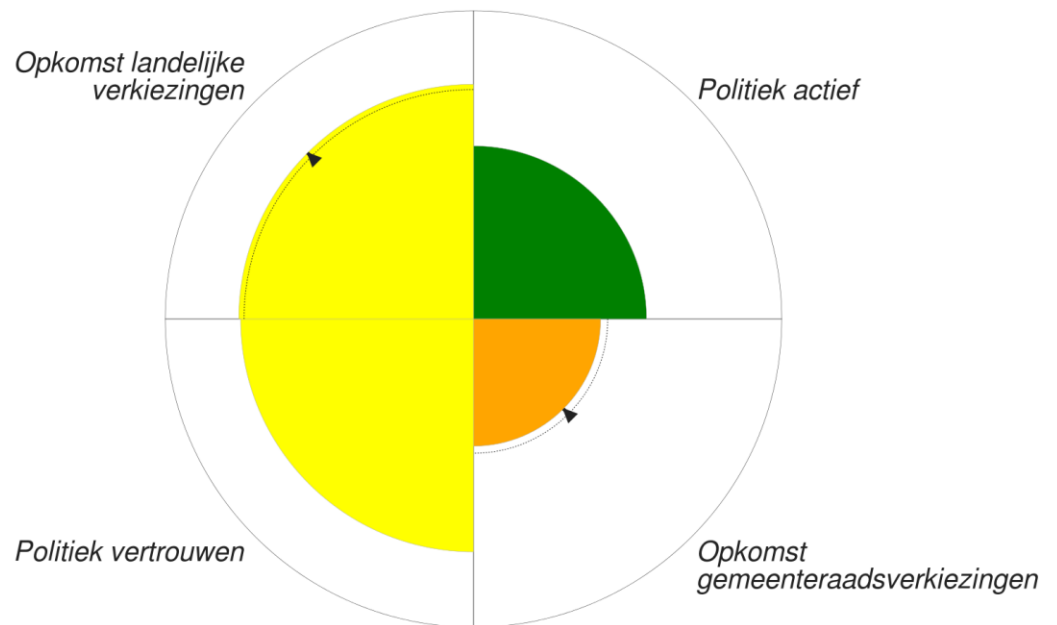
Burgers participeren op verschillende manieren in de samenleving: sociaal, economisch maar ook politiek. Politieke participatie draait om de mate waarin burgers betrokken zijn bij de besluitvorming die hen zelf als individu en de samenleving als geheel raakt. Daarin speelt het vertrouwen dat de burger heeft in de politiek en haar instituties een belangrijke rol.

Eisen:

- Elke burger heeft zeggenschap in politieke besluitvorming die hem of haar en de samenleving en haar toekomst aangaat en maakt daar ook gebruik van
 - De burger heeft vertrouwen in de politiek en haar instituties
-

Politieke participatie:

- Positief is het aantal politiek actieven in de gemeente en de uitstekende opkomst bij de landelijke verkiezingen en het politiek vertrouwen
- Het opkomstpercentage bij de gemeenteraadsverkiezingen is relatief laag en zelf iets is afgenomen ten opzichte van de vorige verkiezingen

Economische participatie

Het hebben van werk vormt een van de belangrijkste ordende principes in onze Westerse samenleving. Het biedt inkomen, draagt bij aan de behoefte om zich te verrijken en biedt toegang tot sociale netwerken.

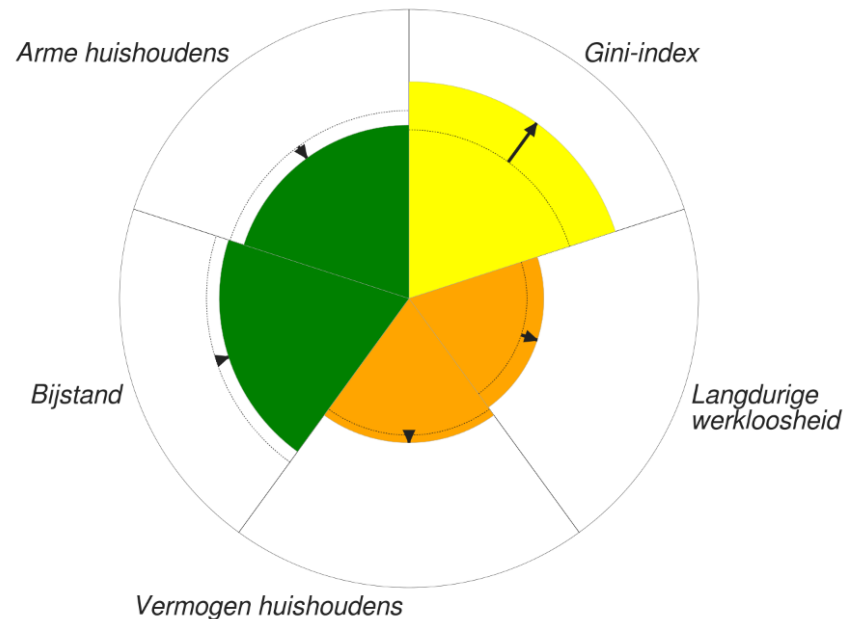
Eisen:

- Burgers zijn in staat om zich economisch staande te houden
- Er is armoede noch uitsluiting

Economische participatie:

- We zien, hoewel op zich goede resultaten voor het aantal arme huishoudens en het aantal personen in de bijstand, er wel sprake is van een lichte achteruitgang
- De gini-index, een maat voor inkomensongelijkheid, vertoont een positief beeld. Er is relatief weinig sprake van inkomensongelijkheid
- De langdurige werkloosheid, relatief hoog, is wel afgenomen

Kunst en Cultuur

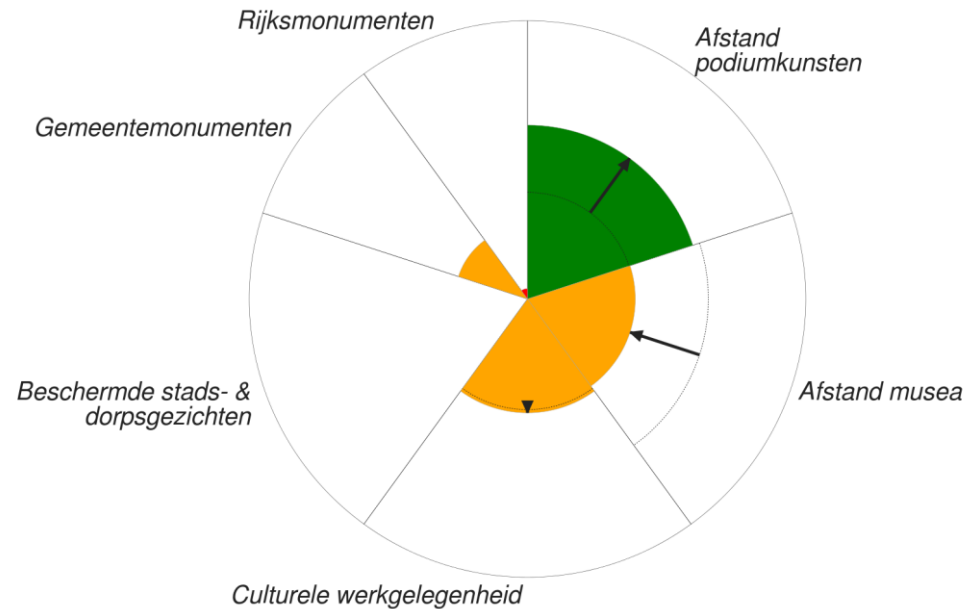
Kunst en cultuur zijn dragers of uitingen van bestaande normen en waarden binnen de samenleving. Voorwaarden zijn het beschermen, bewaren en opnieuw inbedden van de in tijd en ruimte vastgestelde culturele uitingen. Aanbod van kunst en cultuur heeft een positieve werking op de lokale gemeenschap en kan daarnaast een aantrekkingskracht zijn voor mensen buiten de gemeenten.

Eisen:

- Het culturele aanbod is voldoende groot, evenals de diversiteit
 - Iedereen kan actief of passief deelnemen aan culturele uitingen of activiteiten
 - Het culturele erfgoed wordt beschermd en versterkt
-

Kunst en Cultuur:

- Overall beeld is dat van een zwak ontwikkelde voorraad kunst en cultuur.
- De gemeente heeft geen beschermde stads- dorpsgezichten en vrijwel geen rijksmonumenten
- Waar het gaat om de aanwezigheid van culturele voorzieningen zien we tegengestelde beweging: toegenomen afstand naar musea en afgenomen naar podiumkunsten

Gezondheid

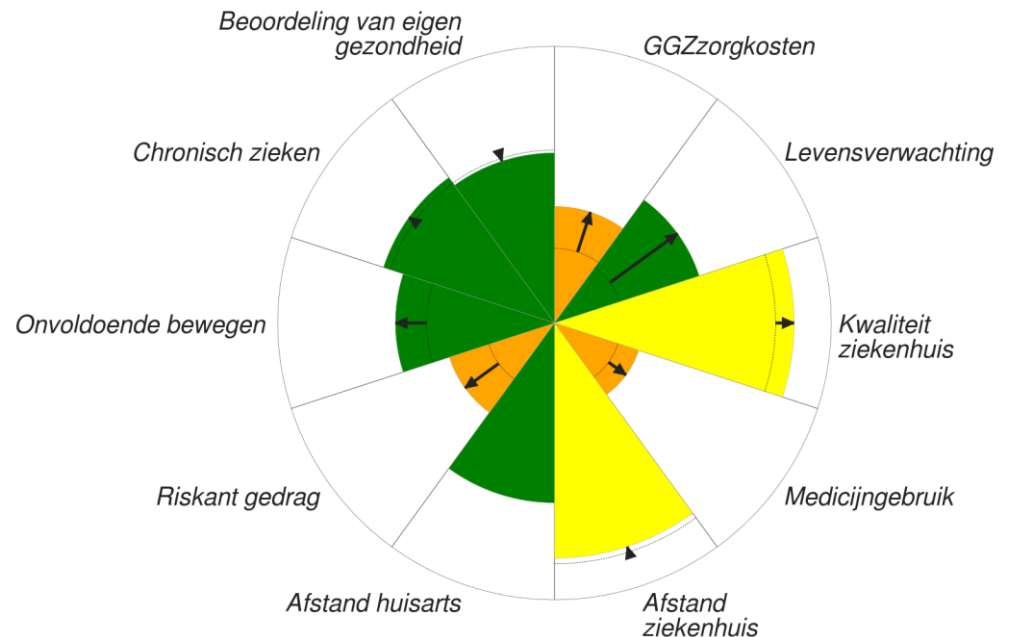
De bevolking moet zowel lichamelijk als geestelijk gezond zijn in een duurzame samenleving. De verantwoordelijkheid ligt deels bij de overheid (aanbod van zorginstanties) en deels bij de individuele burgers die verantwoordelijk zijn voor een gezonde leefstijl. Zowel de 'harde' (percentage zieken) als de 'zachte' kant (gezondheidsbeleving) is van belang.

Eisen:

- De bevolking is lichamelijk en geestelijk gezond
 - De gezondheidszorg is van goede kwaliteit en toegankelijk voor iedereen; inclusief preventie en nazorg
 - Iedereen neemt verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl.
 - De bevolking voelt zich gezond
-

Gezondheid:

- Overall een positief en verbeterd beeld
- Levensverwachting sterk toegenomen
- huisarts en ziekenhuis zijn in de buurt
- Goede scores voor de indicatoren chronisch zieken, beoordeling eigen gezondheid, onvoldoende bewegen en levensverwachting
- Riskant gedrag (roken, alcohol en obesitas) afgenomen

Veiligheid

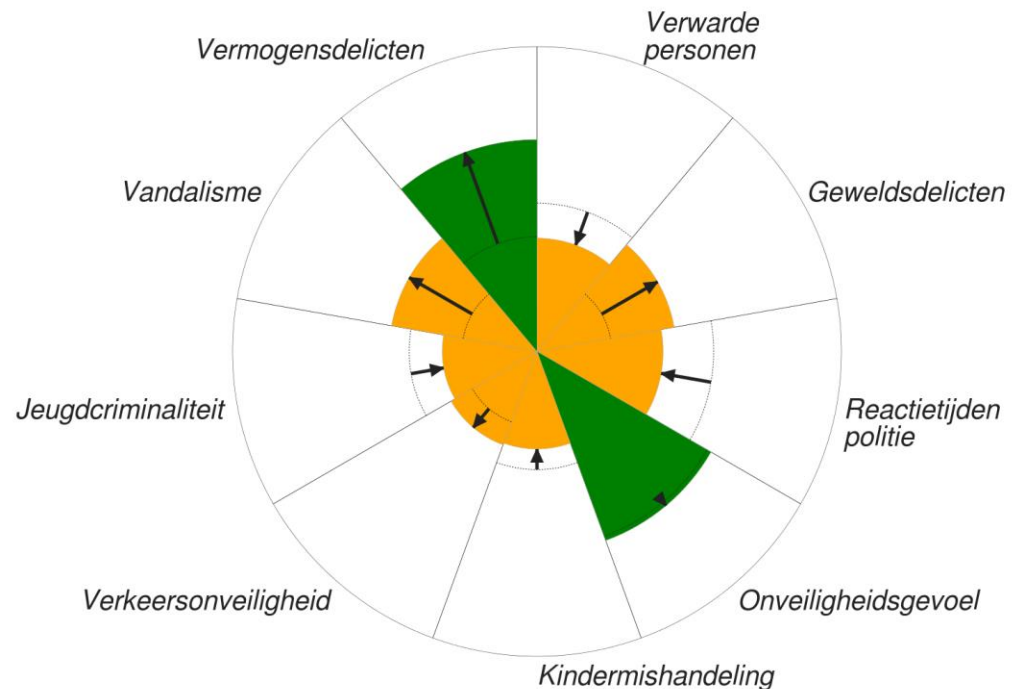
Zowel de individuele burger als de samenleving heeft een bepaalde mate van veiligheid nodig om te functioneren. Binnen de voorraad veiligheid is een onderscheid gemaakt tussen geobjectiveerde veiligheid in termen van risico's om ergens slachtoffer van te worden en de subjectieve beleving van veiligheid: het veiligheidsgevoel.

Eisen:

- De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar
 - Iedereen voelt zich veilig in de gemeente
-

Veiligheid:

- Wisselend beeld met zowel verbeterde scores als verslechterde scores
- Onveiligheidsgevoel is afgenomen
- sterke afname van gewelds- en vermogensdelicten en vandalisme
- Verbeterde verkeersveiligheid
- Toename van het aantal verwarde personen, jeugdcriminaliteit + verslechterde reactietijd politie

Onderwijs

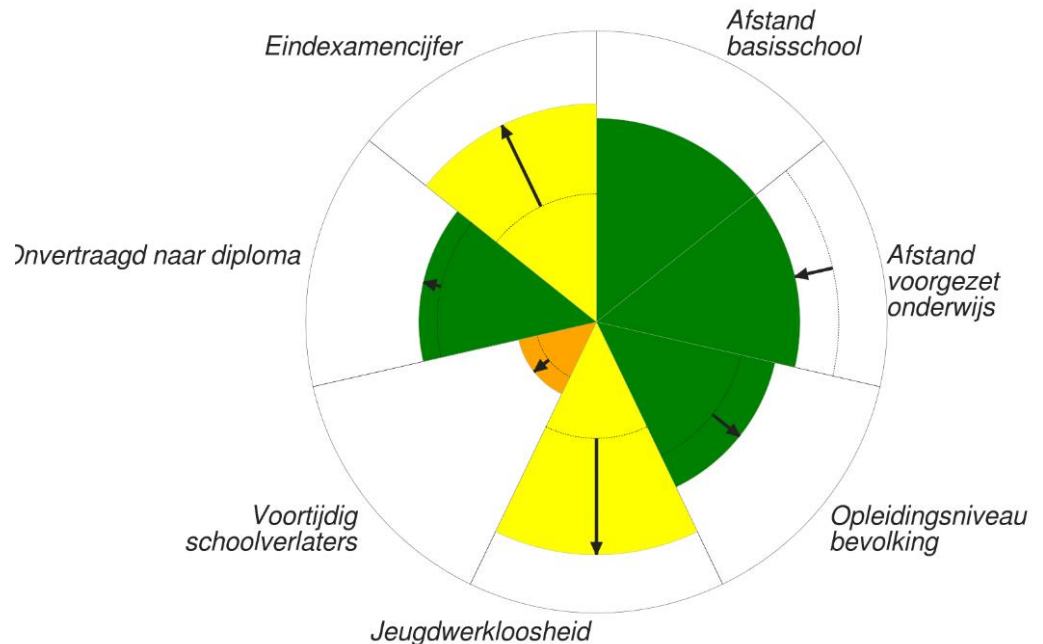
Onderwijs is van groot belang voor de ontwikkeling van onze (kennis)samenleving en is gericht op het overbrengen van kennis, vaardigheden en houding. Onderwijs heeft drie hoofdfuncties: kwalificatie, selectie en allocatie en socialisatie. Onderwijs moet continu in ontwikkeling zijn. Voor de jeugd is het van belang dat er voldoende mogelijkheden voor goed onderwijs in de gemeente en regio aanwezig zijn.

Eisen:

- Het onderwijs sluit aan op de maatschappelijke behoefte
 - Iedereen heeft toegang tot een vorm van onderwijs of scholing die past bij zijn of haar capaciteiten
 - Iedereen heeft de plicht er voor zorg te dragen dat zijn of haar competenties (blijven) aansluiten op maatschappelijke behoeften
 - Het onderwijs is van hoge kwaliteit
-

Onderwijs:

- Overall zeer positief beeld en vrijwel over de hele linie verbeterd
- Uitstekende score voor eindexamencijfer en jeugdwerkloosheid
- Sterke afname van het aantal jeugdwerklozen (economische conjunctuur)
- Voortijdige schoolverlaters punt van aandacht, wel licht verbeterd
- Afstanden tot onderwijsvoorzieningen zijn relatief kort maar wel een toename tot het voortgezet onderwijs

Woonomgeving

Binnen deze voorraad is de aandacht gericht op de beschikbaarheid en de kwaliteit van woningen, de aanwezigheid van publieke en dagelijkse voorzieningen en de tevredenheid met de eigen woonomgeving.

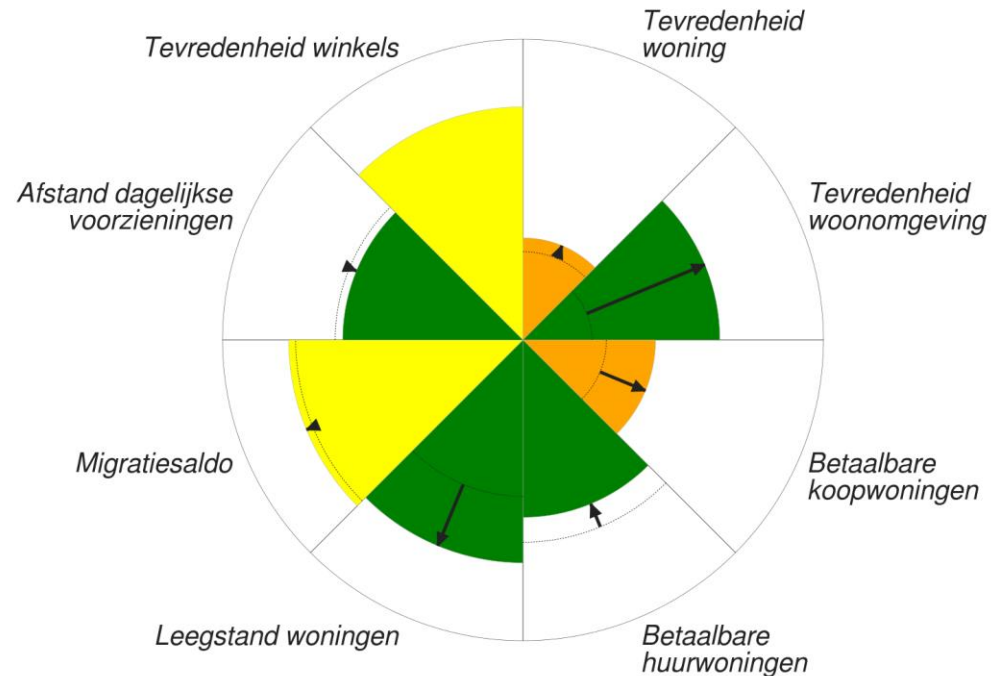
Daarnaast kijken we naar het migratiesaldo.

Eisen:

- Iedereen heeft toegang tot een betaalbare woning van goede kwaliteit
 - Publieke en dagelijkse voorzieningen zijn bereikbaar en toegankelijk voor iedereen
 - Iedereen is tevreden met de woonomgeving waar hij of zij woont: veilig, aangenaam en gezond
-

Woonomgeving:

- Positief beeld en duidelijk verbeterd
- Tevredenheid met woning en woonomgeving toegenomen
- Tevredenheid winkels uitstekende score
- Afname van betaalbare huurwoningen, maar toename betaalbare koopwoningen (<200.000 euro)
- Afname aan leegstand van woningen
- Sterk positief migratiesaldo

Best en slechtst scorende indicatoren

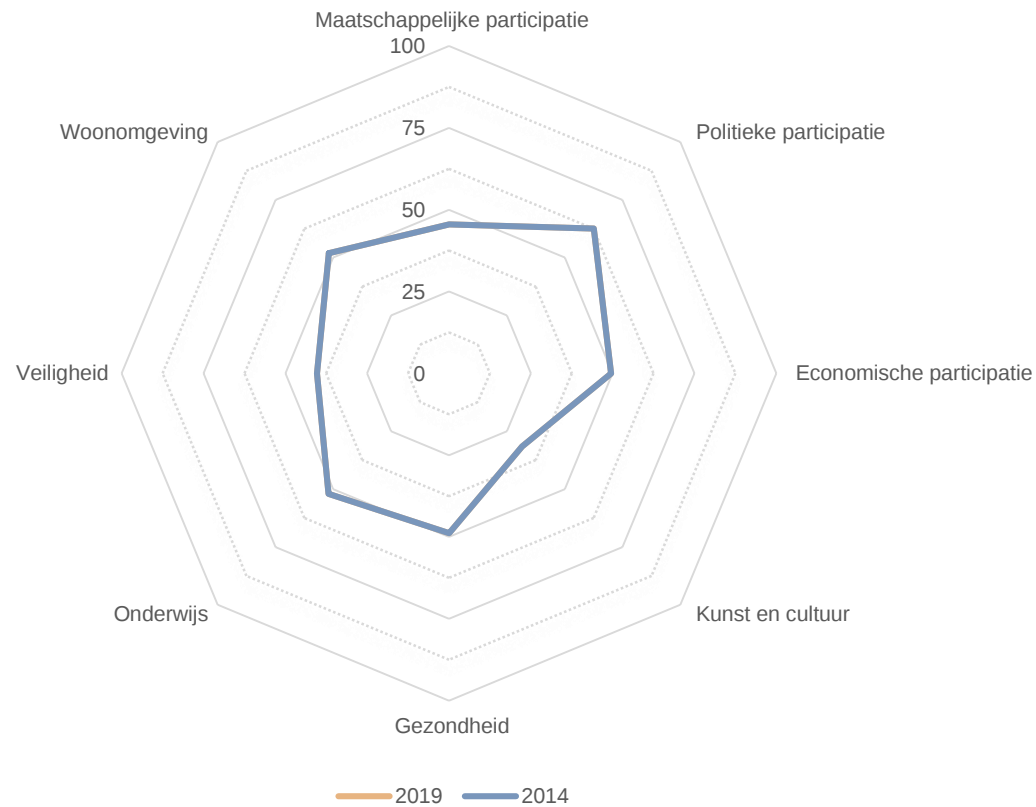
Best scorend (sterk)	Slechtst scorend (zwak)
Mantelzorg geven	Onvertraagd naar diploma
Opkomst landelijke verkiezingen	Rijksmonumenten
Politiek vertrouwen	
Afstand ziekenhuis	
Kwaliteit ziekenhuis	
Eindexamencijfer	
Jeugdwerkloosheid	
Tevredenheid winkels	
Migratie saldo	

Toelichting:

Scores boven 75 als sterk getypeerd

Scores beneden 25 als zwak getypeerd

Voorraadscores sociaal-cultureel kapitaal

Ecologisch kapitaal

telos brabant's centrum voor
duurzame ontwikkeling

Ecologisch kapitaal

Voor het ecologisch kapitaal kijken we naar de verschillende eco-systemen binnen de gemeente. Deze dienen over voldoende veerkracht te beschikken om de natuurlijke en menselijke verstoringen op te kunnen vangen zonder dat dit leidt tot onherstelbare schade aan een van de vier eco-systeemfuncties: de productiefunctie, draagkrachtfunctie, informatiefunctie en regulatiefunctie. Een ecosysteembenadering waarbij de kwaliteit en kwantiteit van de geleverde functies centraal staat.

Ecologisch Kapitaal
Natuur en landschap
Bodem
Water
Lucht
Energie en klimaat
Afval
Hinder en calamiteiten

Bodem

Tot de voorraad bodem behoort het ondiep (freatisch) grondwater.

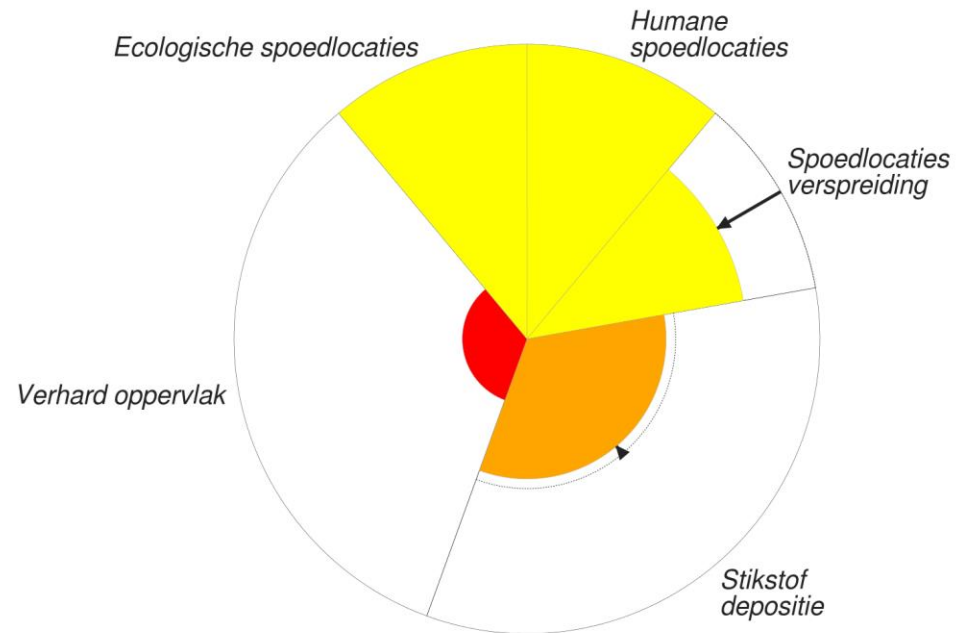
De grondwaterkwaliteit kan worden bedreigd door vermesting, verzuring en de verspreiding van milieugevaarlijke stoffen zoals zware metalen en bestrijdingsmiddelen.

Eisen:

- De bodem is schoon
 - Het grondwater is schoon
-

Bodem:

- Uitstekende score voor ecologische en humane speedlocaties. Ook voor speedlocaties met risico op verspreiding (wel lichte verslechtering)
- Relatief veel verhard oppervlak in de gemeente
- Stikstof depositie punt van aandacht

Lucht

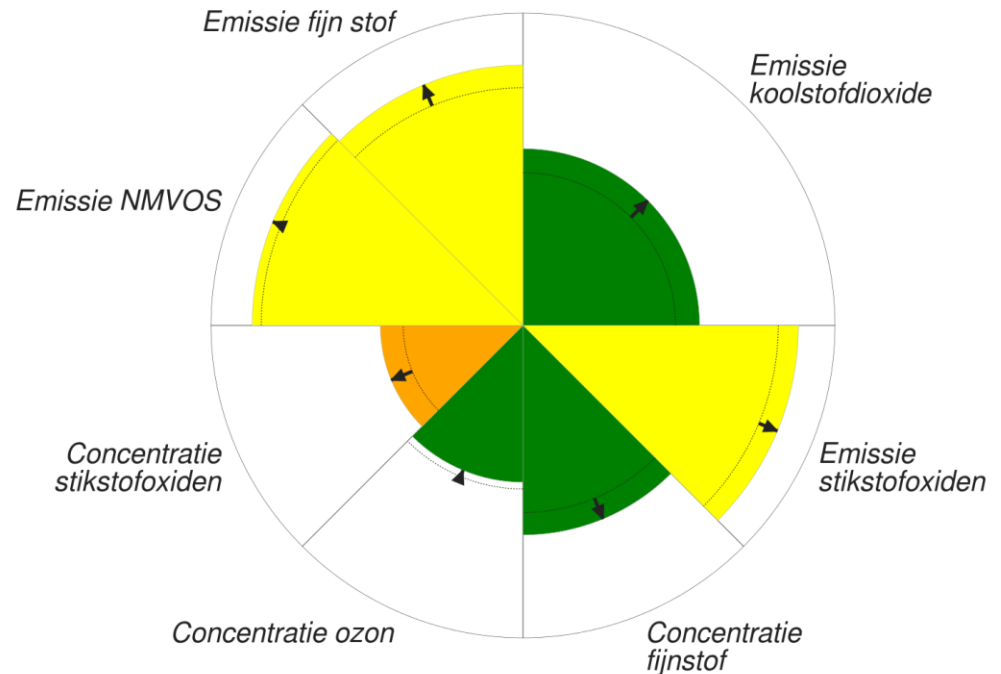
De kwaliteit van lucht heeft invloed op de gezondheid van mensen en de ontwikkeling van de natuur. Schade aan de gezondheid ontstaat door zowel kortdurende blootstelling aan hoge concentraties van vervuilende stoffen als door langdurige blootstelling aan relatief lage concentraties.

Eisen:

- De lucht is schoon
-

Lucht:

- Uitstekende en verbeterde scores voor emissies
- Het feit dat het overall beeld positief is (met uitzondering van nog te hoge concentratie NOx) wil niet zeggen dat op specifieke plekken de concentraties van bijvoorbeeld fijnstof niet (te) hoog kunnen zijn

Hinder en calamiteiten

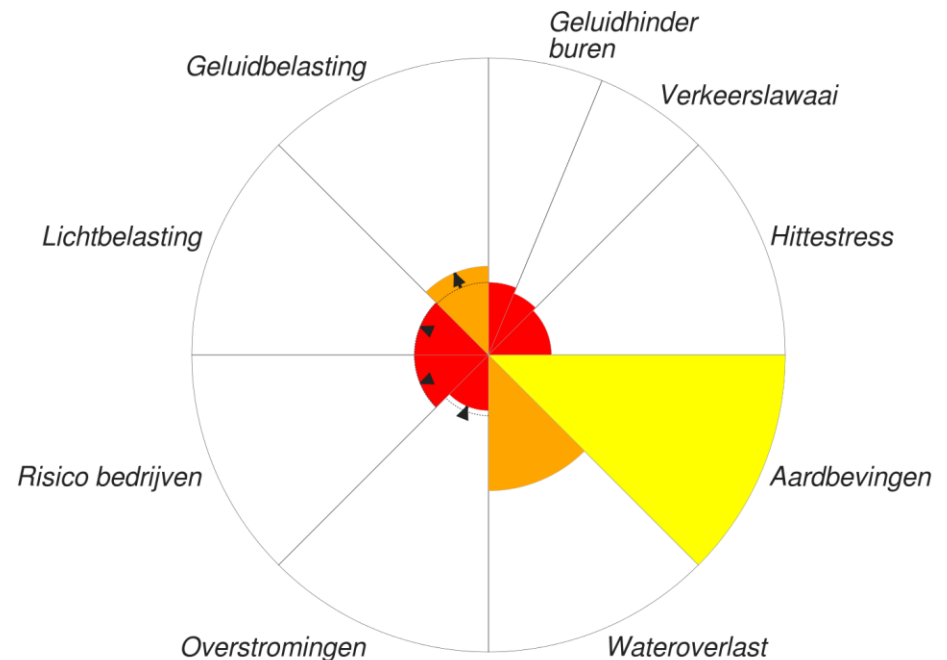
De voorraad hinder en calamiteiten gaat vooral over de vraag of de burger in zijn/haar dagelijks functioneren overlast ondervindt in de vorm van geur, licht en geluid. Externe veiligheid, het risico dat mensen slachtoffer worden van een ramp speelt een belangrijke rol. Overlast is namelijk zowel aan fysieke- of psychische gezondheidsklachten gekoppeld.

Eisen:

- De kans dat er slachtoffers vallen bij een calamiteit is minimaal
 - Er is geen door de mens veroorzaakte overlast in de vorm van geur, licht en geluid
-

Hinder en calamiteiten:

- Kans op slachtoffers bij overstromingen en wateroverlast bij heftige regenval is erg groot en licht toegenomen
- Geluidhinder, lichtbelasting, hittestress en risicobedrijven punt van aandacht
- Zeer lage kans op aardbevingen

Water

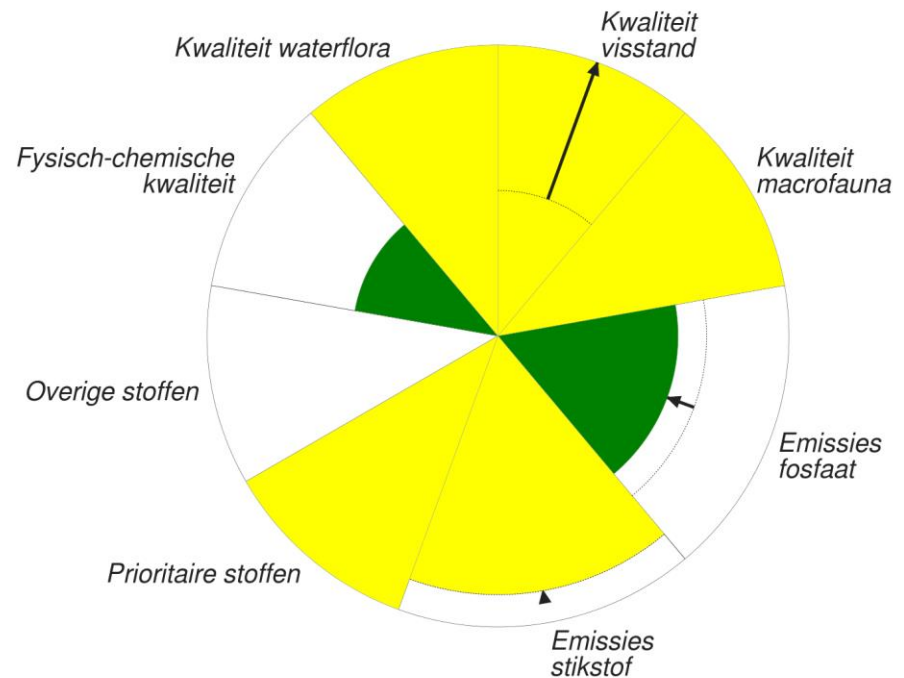
Onder de voorraad oppervlaktewater wordt verstaan: dat deel van de bodem dat (in principe) bedekt is met water. We onderscheiden stromende wateren zoals rivieren en beken en stilstaande wateren zoals meren en vennen. Het gaat met name om de kwaliteit van het oppervlaktewater. Daarnaast, en zeker ook tegen de achtergrond van het klimaatvraagstuk, krijgt ook het vraagstuk van wateroverlast steeds meer aandacht. We beperken ons hier tot het meten van de biologische en chemische kwaliteit.

Eisen:

- Het oppervlaktewater is schoon
-

Water:

- Uitstekende scores voor kwaliteit waterflora, visstand, macrofauna, emissies stikstof en prioritaire stoffen
- Er is sprake van een toename van fosfaatemissies
- De fysisch-chemische kwaliteit van het oppervlakte water is goed
- Alleen treffen we teveel overige verontreinigende stoffen aan

Natuur en landschap

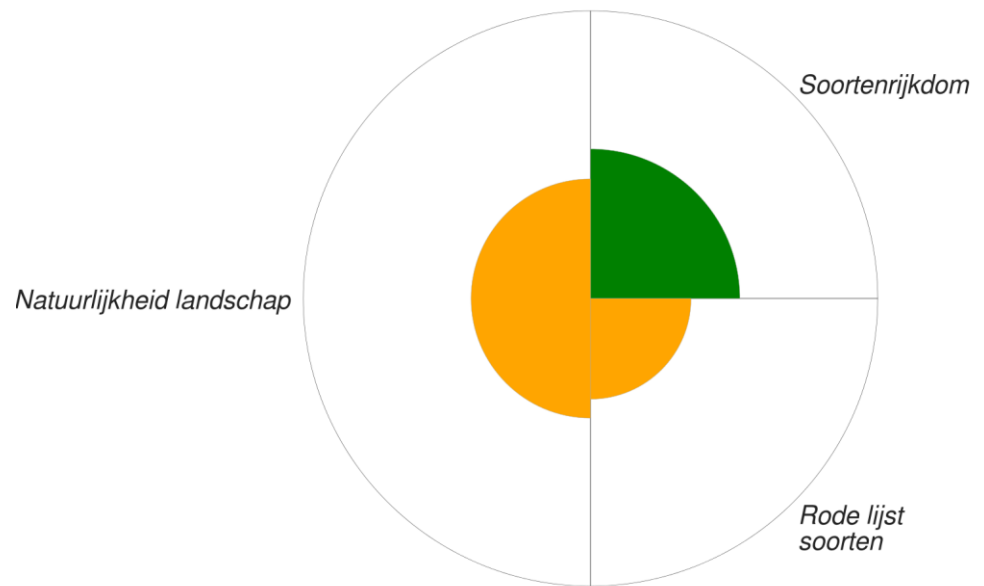
In de voorraad natuur en landschap staat het behoud van de natuurlijke biodiversiteit (de kwalitatieve dimensie van natuur) centraal.
Soortenrijkdom en de kwantitatieve dimensie van natuur komen in beeld.

Eisen:

- De natuurlijke biodiversiteit moet worden behouden
 - De natuur moet zoveel mogelijk in stand worden gehouden en zo mogelijk versterkt
 - De natuur is bereikbaar
-

Natuur en landschap:

- De soortenrijkdom in de gemeente Hillegom is op pijl
- Er zijn echter relatief weinig rode lijst soorten aanwezig
- Daarnaast scoort de gemeente matig op de indicator landschapsbeleving (natuurlijkheid en landschap)

Energie

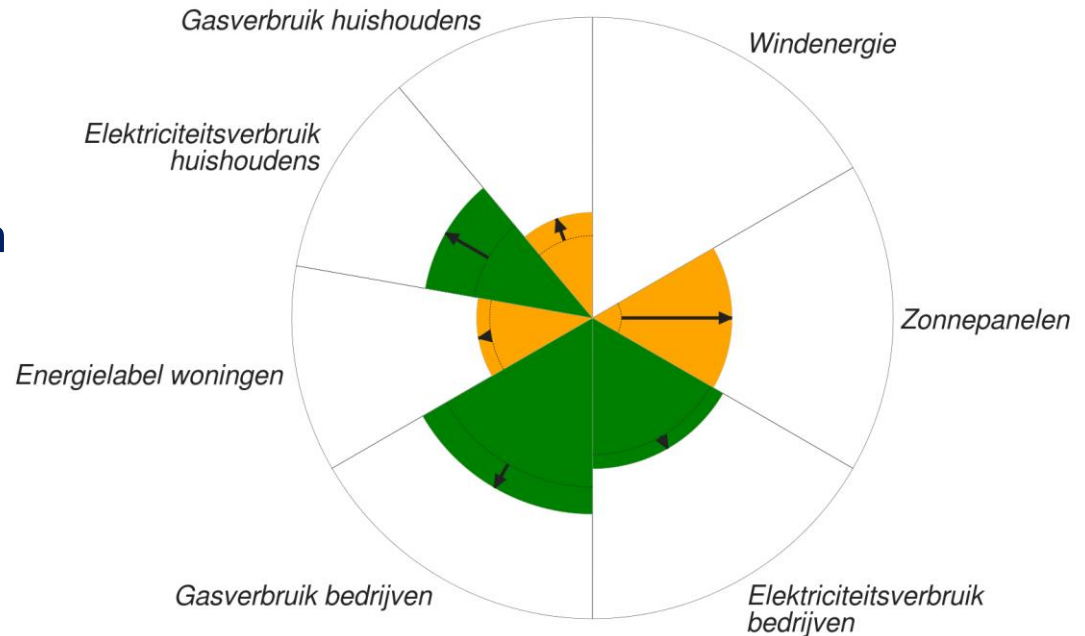
Energie is van belang voor het functioneren van onze samenleving, actueel is de schaarste van fossiele brandstoffen en de noodzaak derhalve om zuiniger om te gaan met hetgeen beschikbaar is alsook te zoeken naar alternatieven. We kijken naar de productie en consumptie van (duurzame) energie en daarmee samenhangende zaken als energiebesparing.

Eisen:

- Burgers consumeren minder energie en stoten minder schadelijke stoffen uit
 - Alle geconsumeerde energie is duurzaam opgewekt
 - Investerings van bedrijven zijn gericht op het verminderen van het gebruik van niet-hernieuwbare grond- en hulpstoffen
-

Energie:

- Hoewel alle indicatoren m.u.v. windenergie verbeteringen laten zien t.o.v. 2014 is er gezien de noodzakelijke energietransitie nog veel werk aan de winkel
- Elektriciteitsverbruik huishoudens en gasverbruik bedrijven relatief goede scores
- Sterke groei in het aantal zonnepanelen en sterke afname van het elektriciteitsverbruik van huishoudens

Afval en grondstoffen

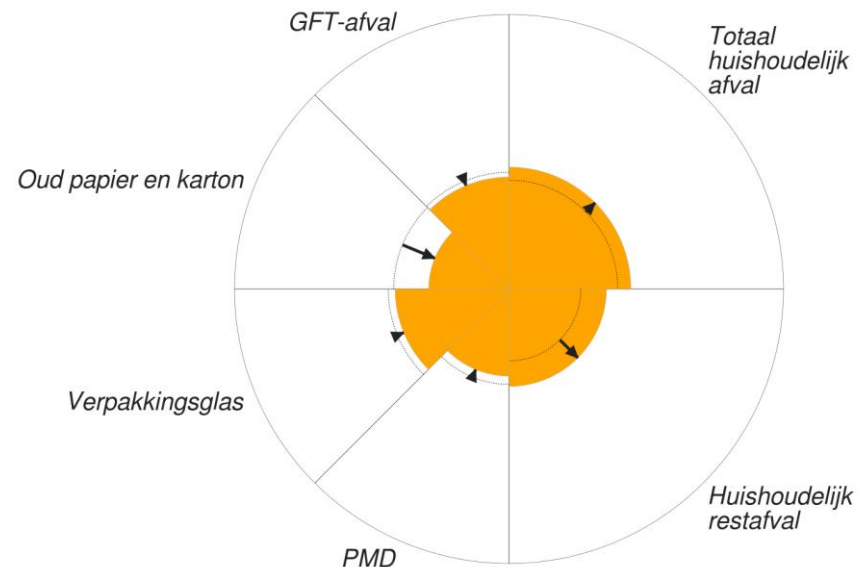
De hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner is verviervoudigd sinds 1950. Deze berg afval moet op één of andere manier verwerkt worden. Het nuttig toepassen van afvalstoffen spaart grondstoffen én energie uit. Hierdoor vermindert onder meer de uitstoot van CO₂. Ook hoeft er minder afval te worden verbrand of gestort. Dat leidt weer tot minder nadelige milieueffecten van deze afvalbeheersvormen.

Eisen:

- Burgers werken toe naar een afval loze samenleving
-

Afval en grondstoffen:

- Op het terrein van (gescheiden) afvalinzameling is nog volop ruimte voor verbetering.
- Positief is dat er sprake van een lichte afname van de productie van huishoudelijk afval (totaal) en restafval
- Wat betreft afvalscheiding: over de hele linie minder goede resultaten

Best en slechtst scorende indicatoren

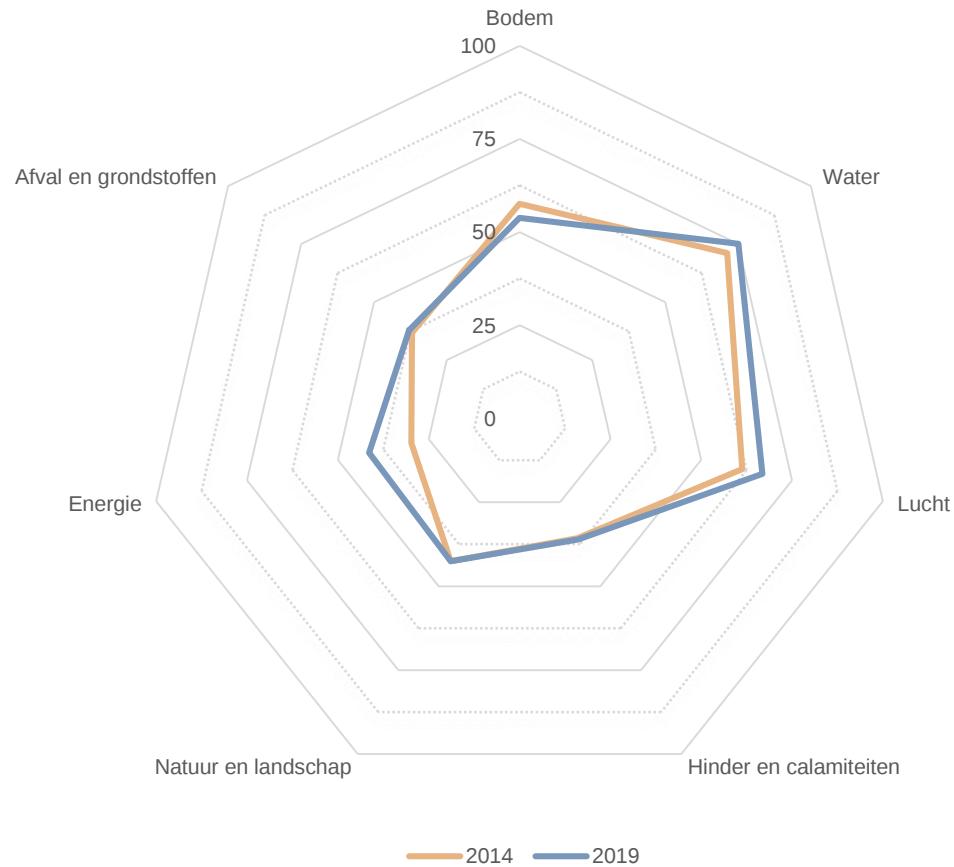
Best scorend (sterk)	Slechtst scorend (zwak)
Ecologische speedlocaties	Verhard oppervlak
Humane speedlocaties	Geluidhinder buren
Speedlocaties verspreiding	Hittestress
Emissie fijn stof	Overstromingen
Emissie NMVOS	Risico bedrijven
Emissie stikstofoxiden	Lichtbelasting
Aardbevingen	Verkeerslawaaï
Prioritaire stoffen	
Kwaliteit waterflora	
Emissies stikstof	
Kwaliteit visstand	
Kwaliteit macrofauna	

Toelichting:

Scores boven 75 als sterk getypeerd

Scores beneden 25 als zwak getypeerd

Voorraadscores ecologisch kapitaal

Economisch kapitaal

telos brabant's centrum voor
duurzame ontwikkeling

Economisch kapitaal

Binnen het economisch kapitaal staat het functioneren van de lokale en regionale economie centraal. Hierbij is de focus gericht op behoud en versterking van het vermogen van een gemeente/regio om voldoende inkomen te genereren. Vanuit lokaal en regionaal economisch perspectief wordt het concurrerend vermogen van een gemeente/regio in belangrijke mate bepaald door het samenspel van de economische structuur en het lokale en regionale vestigingsklimaat.

Economisch Kapitaal
Arbeid
Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden
Infrastructuur en bereikbaarheid
Concurrentievermogen
Kennis

Arbeid

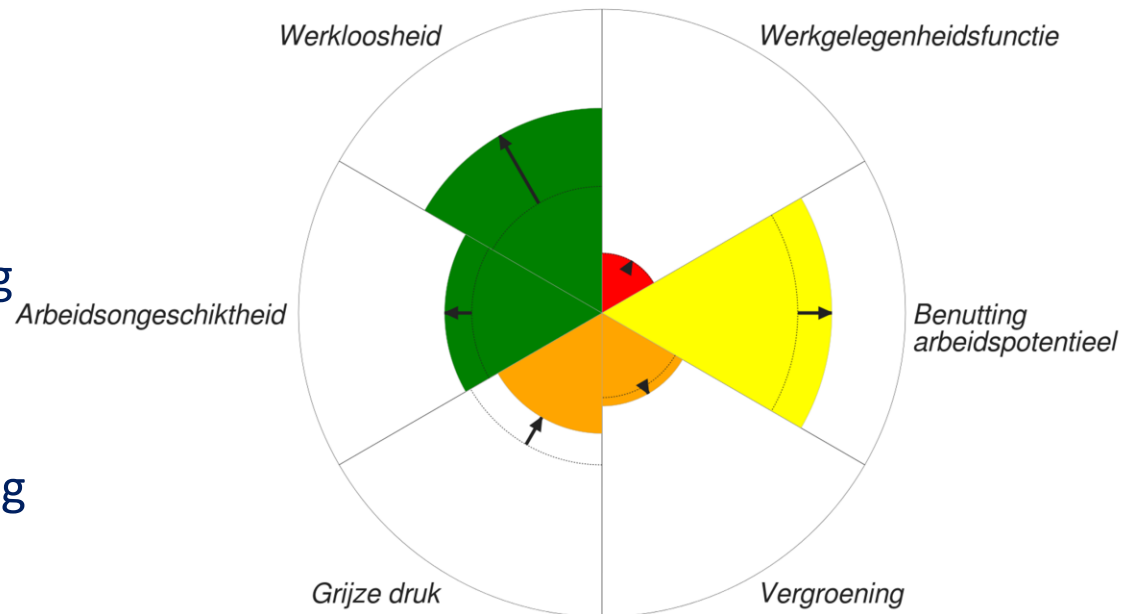
Arbeid refereert aan het vermogen van de mens om een bijdrage te leveren aan het productieproces van goederen en diensten. De kwaliteit (kennis, ervaring, creativiteit) en de (kwantitatieve) beschikbaarheid van mensen die kunnen en willen werken is dan ook een cruciale economische factor.

Eisen:

- De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief
 - Werk is gezond: langdurig ziekteverzuim en uitstroom t.g.v. arbeidsongeschiktheid worden voorkomen
 - Het arbeidspotentieel van de totale potentiële beroepsbevolking wordt benut
-

Arbeid:

- Sterke afname van de werkloosheid wat in lijn is met de economische hoogconjunctuur
- Aandachtpunten wat betreft (toenemende) grijze druk en vergroening
- Benutting arbeidspotentieel heeft een positieve ontwikkeling en uitstekende score
- Afname van het aantal arbeidsongeschikte in de gemeente
- Hillegom heeft zwakke werkgelegenheidsfunctie

Ruimtelijke vestigingswaarden

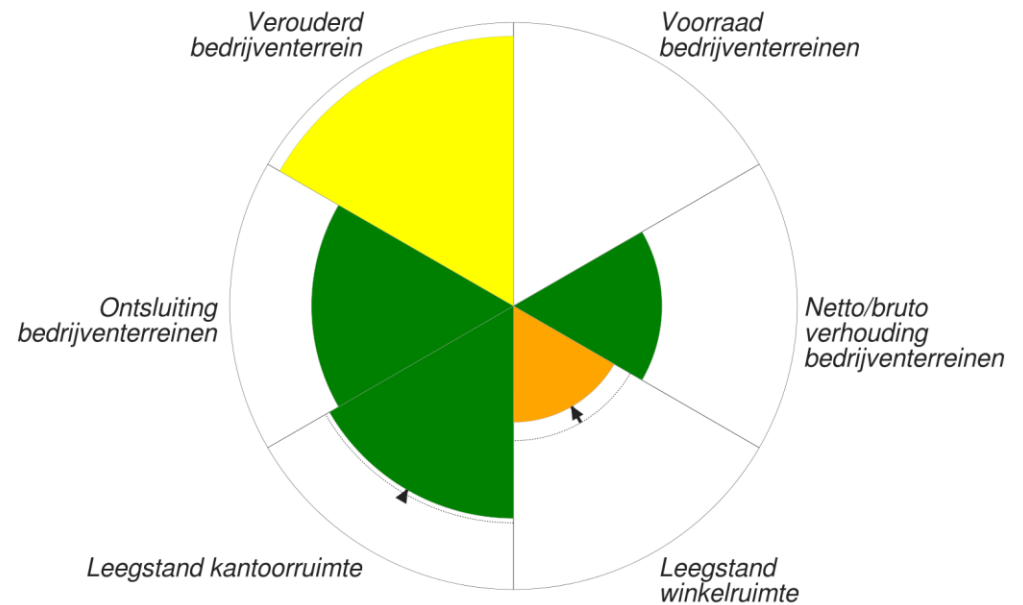
De beschikbaarheid, segmentatie en kwaliteit van bedrijventerreinen en de beschikbaarheid en kwaliteit van bedrijfsruimten en kantoorgebouwen. Bedrijventerreinen worden meegenomen als kapitaalgoed, ze fungeren immers niet als een directe input in het productieproces, maar als randvoorwaarde voor het goed functioneren van de regionale economie.

Eisen:

- De beschikbare ruimte voor bedrijvigheid wordt optimaal beheerd: er is sprake van zuinig ruimtegebruik
 - Er is voldoende ruimte (terreinen, bedrijfspanden) beschikbaar voor bedrijvigheid
-

Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden:

- Het ontbreken van een voorraad aan bedrijventerreinen is een punt van aandacht, evenals de toenemende leegstand van winkelruimte
- Er is vrijwel geen verouderd bedrijventerrein (meer) in de gemeente

Concurrentievermogen

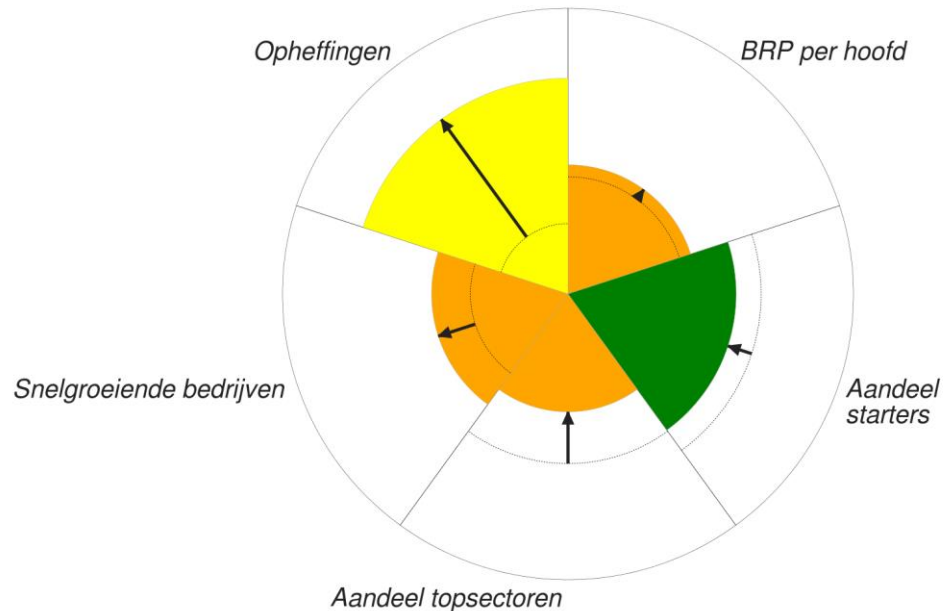
De kracht van een lokale en regionale economie wordt in belangrijke mate bepaald door de in die gemeente/regio aanwezige bedrijvigheid. De samenstelling moet zodanig zijn dat deze economische groei kan genereren, maar ook conjuncturele schokken kan opvangen. Daarnaast moet er sprake zijn van voldoende dynamiek en vernieuwing.

Eisen:

- De economische structuur wordt permanent versterkt en vernieuwd door de komst van startende ondernemingen en zich nieuw in de gemeente vestigende ondernemingen
 - De lokale economie is concurrerend
 - Voor het instandhouden en versterken van het productieve vermogen van de economie is het nodig dat het bedrijfsleven voldoende investeert
-

Concurrentievermogen:

- Er is een toename van snelgroeiende bedrijven
- Hoog aandeel starters, dat wel wat afneemt
- Het aantal opheffingen is sterk afgenomen de laatste jaren
- Sterke afname van het aantal banen in de zogenoemde topsectoren
- Lichte stijging van het BRP per hoofd

Infrastructuur en bereikbaarheid

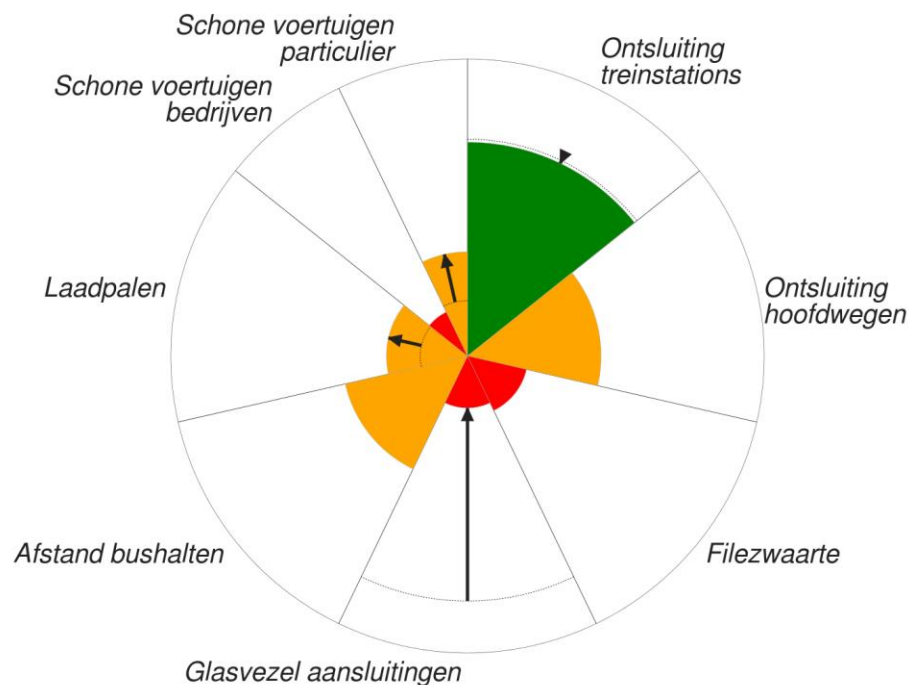
In onze 'hoog mobiele' samenleving speelt bereikbaarheid en de daarbij behorende infrastructuur in al zijn verschijningsvormen een steeds crucialere rol. Dat geldt niet alleen voor het economisch functioneren van onze samenleving, maar evenzogoed voor het sociale functioneren.

Eisen:

- Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten via de weg, het spoor, het water, de lucht en de ICT
-

Infrastructuur en bereikbaarheid:

- Weinig, maar wel toenemend aantal laadpalen en schone voertuigen in de gemeente
- Ontsluiting op treinstations is goed, daarentegen is de ontsluiting op hoofdwegen relatief slecht
- De gemiddelde afstand tot bushaltes (waar gemiddeld 2 bussen per uur stoppen) is relatief groot.
- Het aantal glasvezel aansluitingen is sterk afgenomen (ernstig verouderd)

Kennis

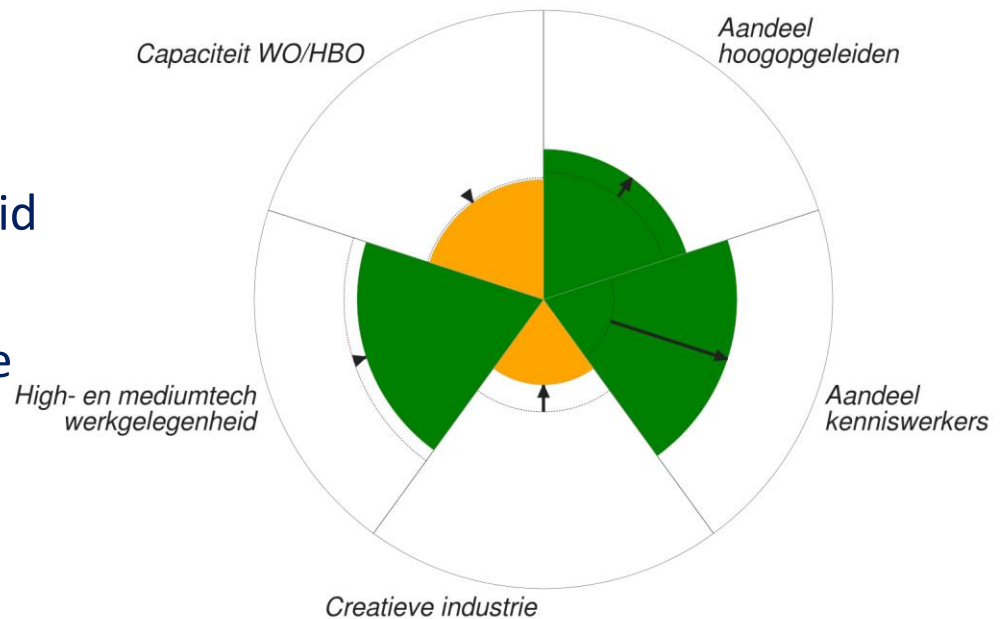
Bij de voorraad kennis gaat het primair om de kennis die gebruikt wordt in het productieproces. Onderscheid tussen kennis die arbeidskrachten bezitten (human capital), en kennis die opgesloten zit in kapitaalgoederen. Voor het op peil houden van het kennisniveau van bedrijven en beroepsbevolking is een goede kennisinfrastructuur noodzakelijk.

Eisen:

- De kennisinfrastructuur is van een hoog niveau en ondersteunt de bedrijvigheid
 - Het creatieve, adaptieve en innovatieve vermogen van werknemers en werkgevers van en in bedrijven en organisaties als geheel, wordt voortdurend versterkt
-

Kennis:

- Opvallend is het sterk stijgend aandeel kenniswerkers in de gemeente. Past bij relatief hoog aandeel high en mediumtech werkgelegenheid
- Lichte afname werkgelegenheid in creatieve industrie
- Toename in aandeel hoogopgeleiden, wat deels samenhangt met het toegenomen aantal kenniswerkers
- Kleine daling in capaciteit WO/HBO

Best en slechtst scorende indicatoren

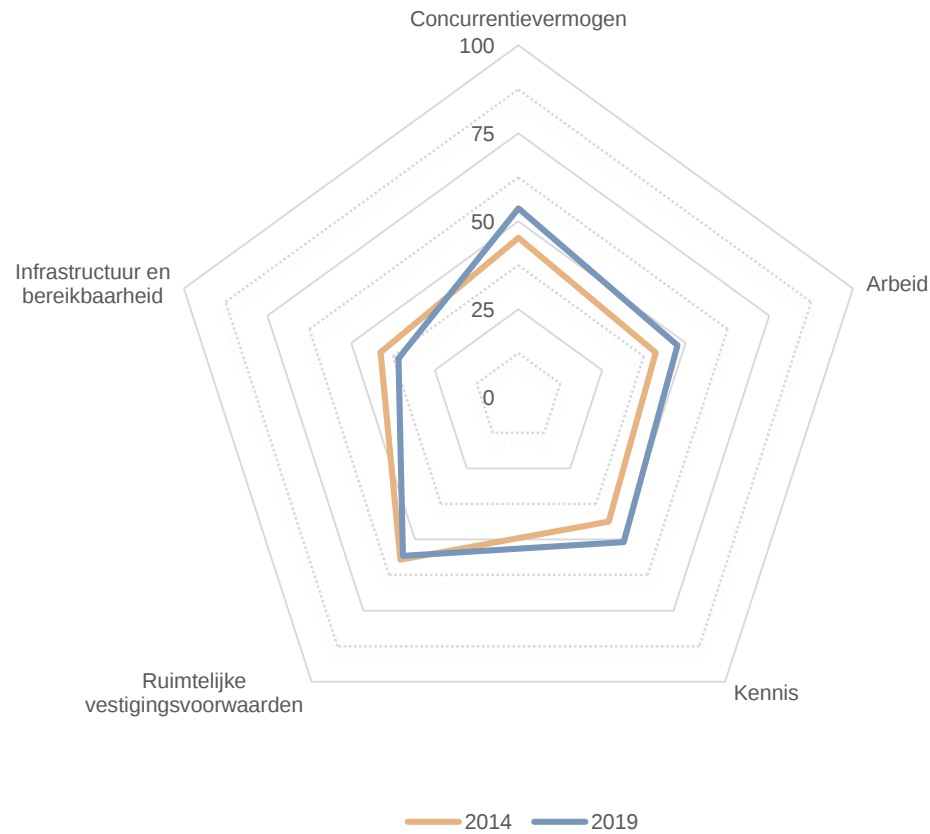
Best scorende (sterk)	Slechtst scorende (zwak)
Verouderd bedrijventerrein	Werkgelegenheidsfunctie
Benutting arbeidspotentieel	Schone voertuigen bedrijven
Opheffingen	Glasvezel aansluitingen
	Filezwaarte

Toelichting:

Scores boven 75 als sterk getypeerd

Scores beneden 25 als zwak getypeerd

Voorraadsscores economisch kapitaal

De duurzaamheidsdriehoek

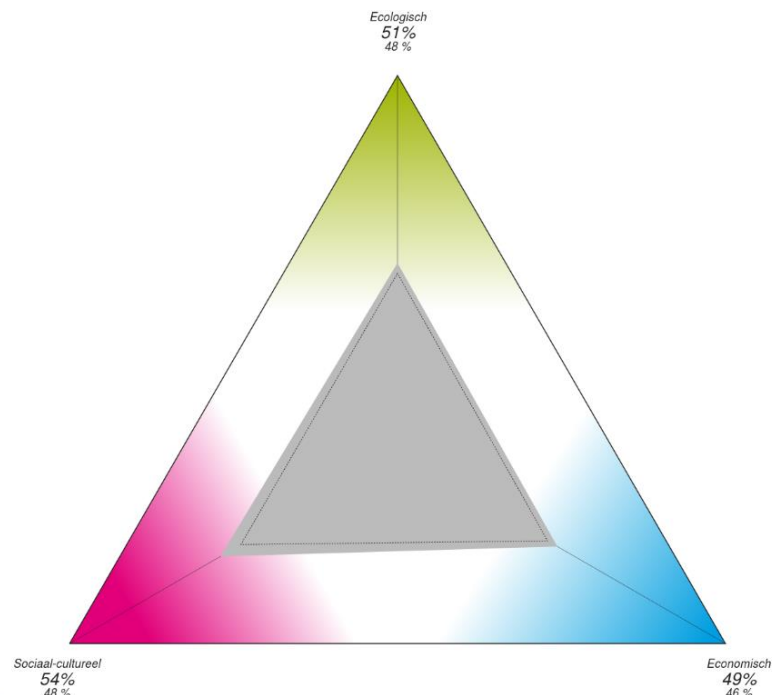

telos brabant's centrum voor
duurzame ontwikkeling

Kapitaal	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Totaal	47.1	47.2	48.7	49.3	51.0	51.1
Sociaal-cultureel	47.8	49.2	51.3	51.5	53.1	54.0
Ecologisch	47.9	48.1	50.3	50.5	52	50.5
Economisch	45.7	44.3	44.5	46.0	48.1	48.8

- Stijgende lijn over de gehele linie
- Economisch kapitaal blijft achter bij andere kapitalen
- Sociaal-cultureel kapitaal stijgt harder dan de andere kapitalen en is ook duidelijk sterker ontwikkeld.

Ontwikkeling in de tijd

telos brabant centrum voor
duurzame ontwikkeling

Ontwikkeling in de periode 2014-2019 kapitaalniveau

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Totaal	Hillegom	47.1	47.2	48.7	49.3	51.0	51.1
	Nederland	46.8	47.1	48.3	49.0	49.8	50.5
Sociaal-cultureel	Hillegom	47.8	49.2	51.3	51.5	53.1	54.0
	Nederland	47.8	48.1	49.4	50.3	51.6	52.0
Ecologisch	Hillegom	47.9	48.1	50.3	50.5	52.0	50.5
	Nederland	47.5	48.4	49.6	50.0	50.3	50.5
Economisch	Hillegom	45.7	44.3	44.5	46.0	48.1	48.8
	Nederland	45.2	44.8	45.8	46.7	47.6	48.8

In vergelijking met Nederland laat Hillegom een min of meer hetzelfde ontwikkelingspatroon zien. De totale groei is per saldo iets sterker als gevolg van een wat sterkere groei van het sociaal culturele kapitaal. Het sociaal culturele kapitaal is in Hillegom qua omvang wat groter dan het gemiddelde van alle Nederlandse gemeenten. De andere twee kapitalen groeien ongeveer in hetzelfde tempo. Zowel het ecologisch als het economisch kapitaal hebben eenzelfde omvang als het gemiddelde van alle Nederlandse gemeenten.

Ontwikkeling in de periode 2014-2019

Voorraad	2014	2019	2014-2019
Maatschappelijke Participatie	45.5	49.7	+
Politieke Participatie	62.5	62.3	0
Economische Participatie	49.5	60.2	++
Kunst en cultuur	31.6	31.4	0
Gezondheid	48.8	57.9	++
Onderwijs	52.0	63.8	++
Veiligheid	40.3	44.9	+
Woonomgeving	51.9	61.5	++
Bodem	57.6	53.8	-
Water	71.2	75.1	+
Lucht	61.3	66.8	++
Hinder en calamiteiten	35.7	36.1	0/+
Natuur en landschap	42.6	42.6	+
Energie	29.8	41.4	++
Afval en grondstoffen	36.9	37.9	+
Concurrentievermogen	45.3	53.7	++
Arbeid	41.1	47.6	++
Kennis	43.7	50.9	++
Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden	57.1	55.8	-
Infrastructuur en bereikbaarheid	41.2	35.8	--

Groei breed gedragen deels samenhangend met aantrekken economische conjunctuur

Toelichting:

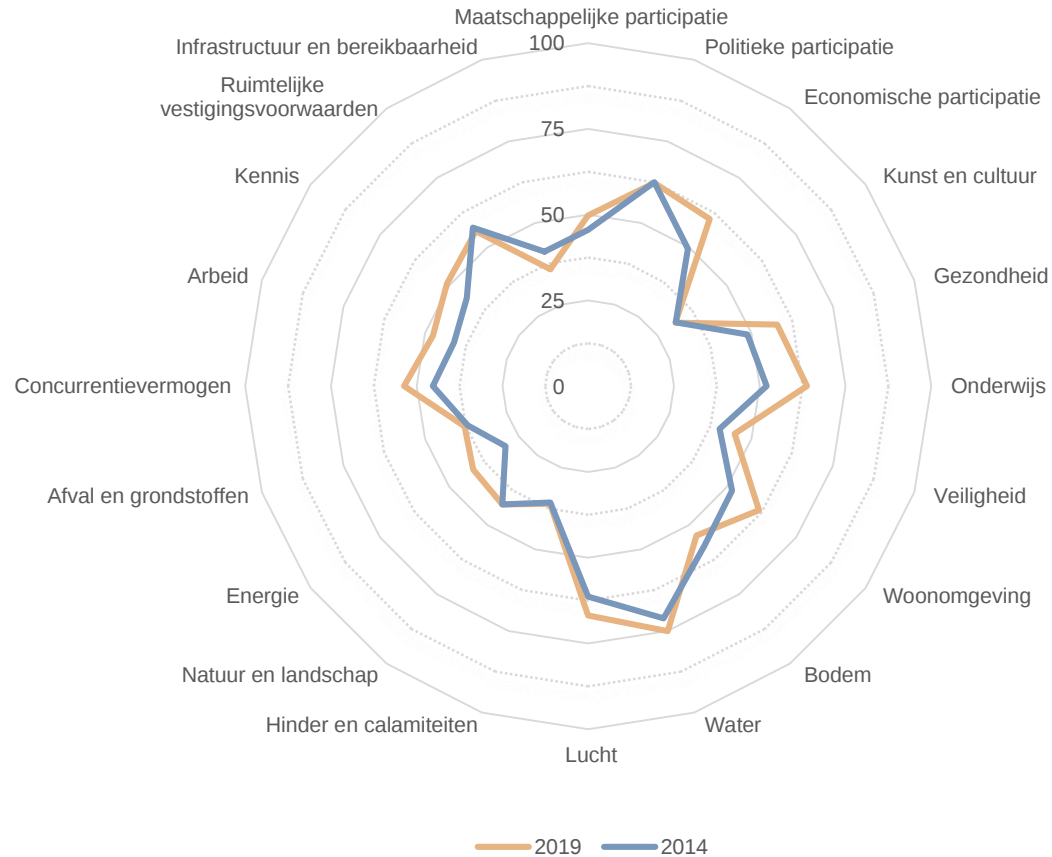
+ = Hillegom presteert beter: voorraadscore tussen de 0 en 5% beter

++ = Hillegom presteert veel beter: voorraadscore meer dan 5% beter

- = Hillegom presteert slechter voorraadscore tussen de 0 en 5% slechter

-- = Hillegom presteert veel slechter: voorraadscore meer dan 5% slechter

Ontwikkelingen in de tijd

Benchmarking Typologieën

telos brabant's centrum voor
duurzame ontwikkeling

Telos werkt met principe van fair benchmarking: appels met appels vergelijken

We maken naast gemeentegrootte gebruik van typologieën op basis van aantal kwalitatieve kenmerken

Kenmerk	Typologie	Definitie
Bevolkings-ontwikkeling	Groeigemeente	Groei aantal inwoners in 2008-2018 >5%
	Krimpgemeente	Krimp aantal inwoners >2% in 2008-2018
Woning-voorraad	New Town	>35% woningen is gebouwd na 1990
	Historische gemeente	Woningvoorraad voor 1905 >8% + 1 of meerdere monumentale stadsgezichten
Werkge-legenheid	Werkgemeente	Werkgelegenheidsfunctie >100 + aantal banen >14.000
	Woongemeente	Werkgelegenheidsfunctie <60
Bodem-gebruik	Groene gemeente	Aandeel bos en natuurlijk terrein >30%
	Agrarische gemeente	Aandeel agrarische grond >75%
Overige	Centrum gemeente	Gemeente bevat meer dan 15% van de inwoners van een COROP gebied + een score van >50 op voorzieningenniveau
	Voormalige Industrie gemeente	Meer dan 53% van de beroepsbevolking werkte volgens de volkstelling van 1960 in de industrie
	Toeristische gemeente	Meer dan 10% van de bedrijfsvestigingen is gericht op toerisme of meer dan 14% van de beroepsbevolking werkt in het toerisme

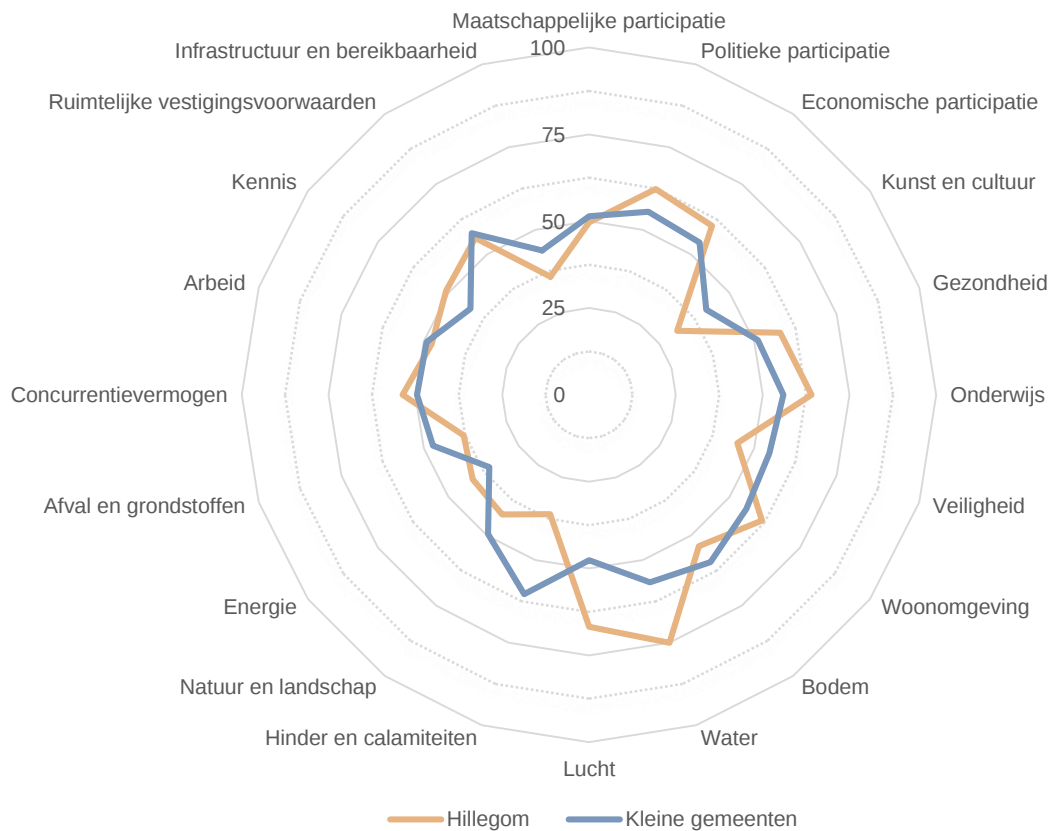

Vergelijkingsgemeenten voor Hillegom

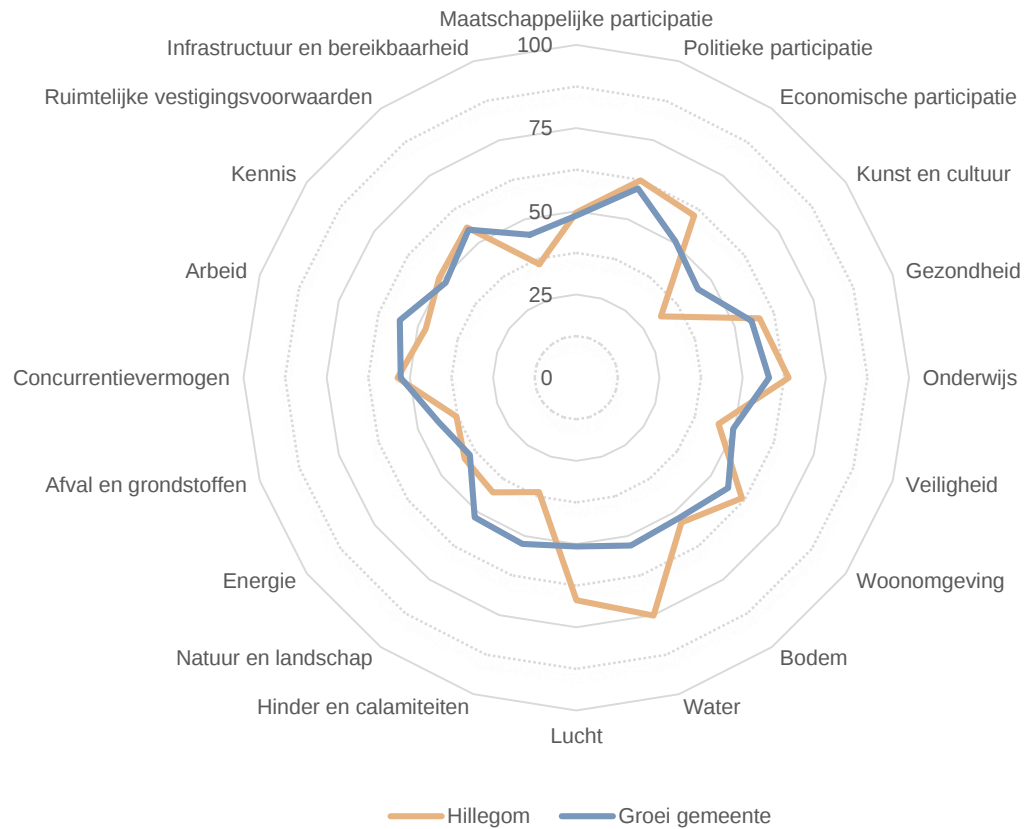
- Kleine en groei gemeenten
- Buurgemeenten: Lisse, Noordwijk en Teylingen

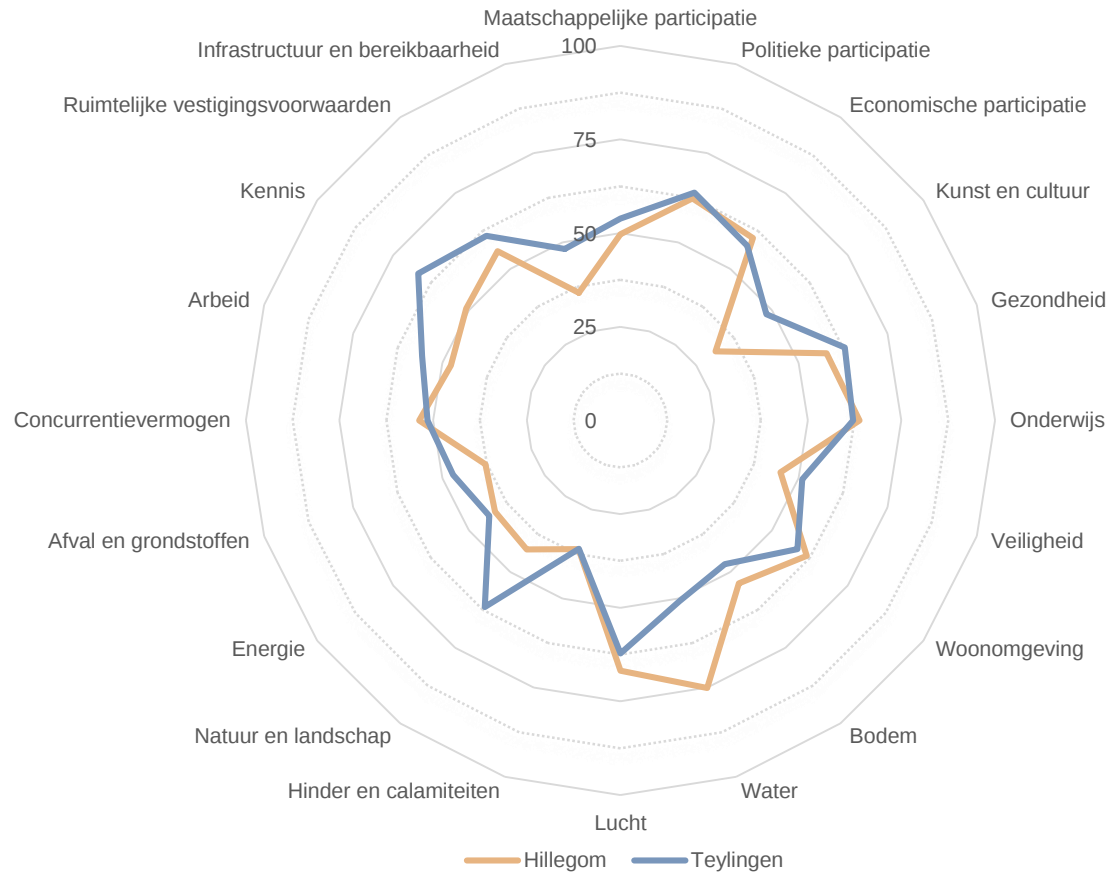
Vergelijking met kleine gemeenten

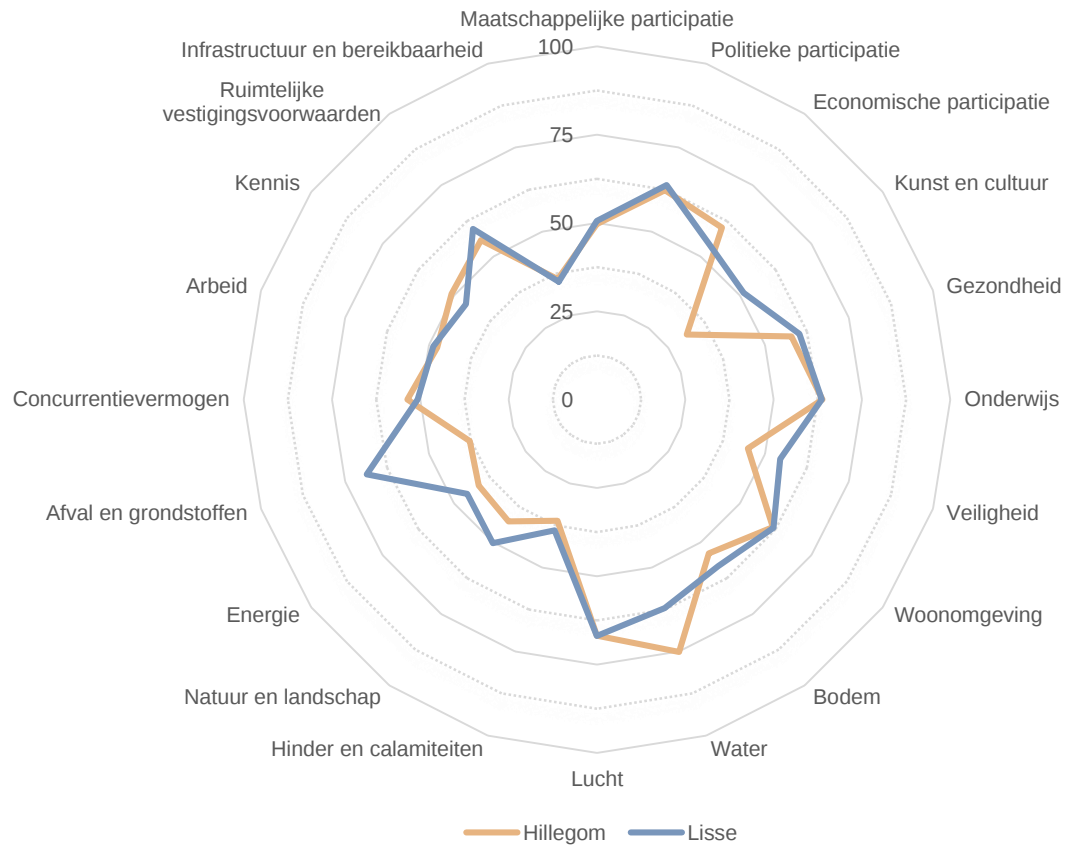
Vergelijking met groei gemeenten

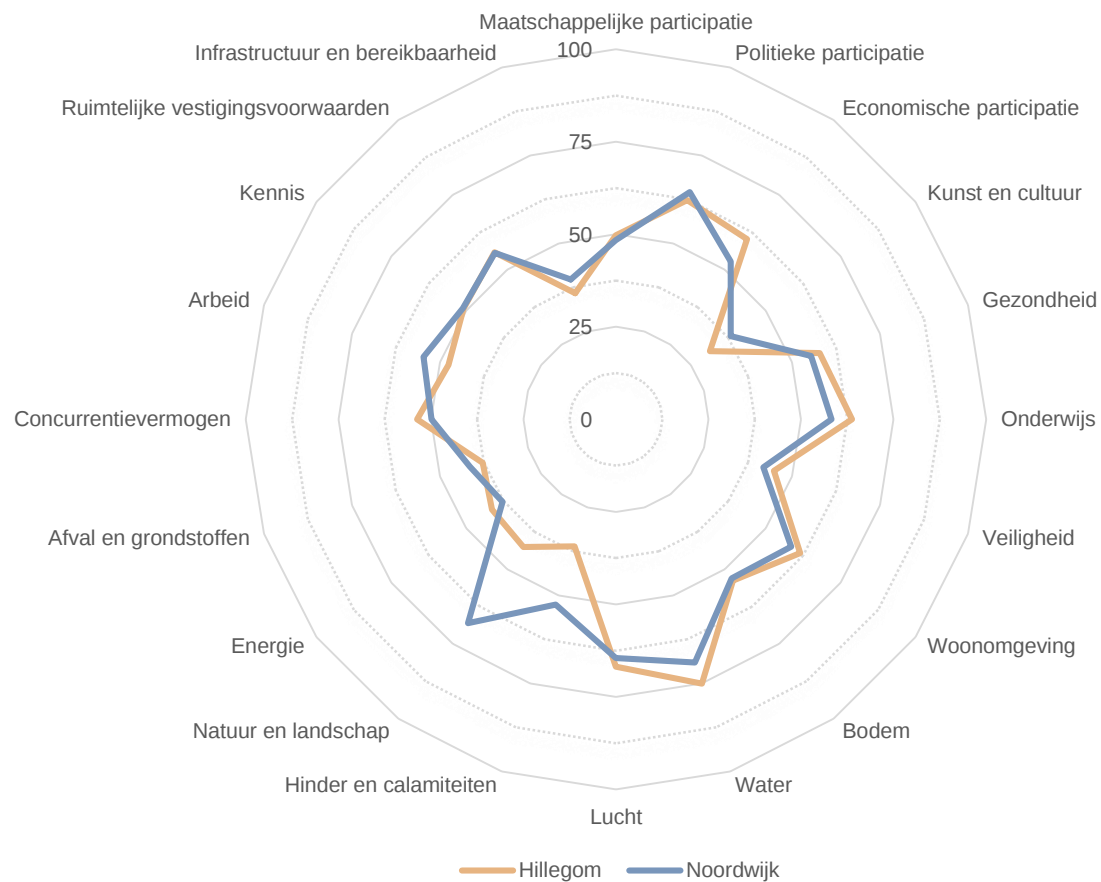
Vergelijking met Teylingen

Vergelijking met Lisse

Vergelijking met Noordwijk

Samenvattend beeld vergelijking typologieën

Vorraden	Score Hillegom	Teylingen	Lisse	Noordwijk	Kleine gemeenten	Groei gemeenten
Maatschappelijke Participatie	49.7	--	-	+	-	+
Politieke Participatie	62.3	--	-	-	++	+
Economische Participatie	60.2	-	++	++	++	++
Kunst en cultuur	31.4	+	--	--	--	--
Gezondheid	57.9	--	-	+	++	+
Onderwijs	63.8	--	+	++	++	++
Veiligheid	44.9	+	--	++	--	--
Woonomgeving	61.5	--	-	++	++	++
Bodem	53.8	+	--	+	--	+
Water	75.1	++	++	++	++	++
Lucht	66.8	++	-	+	++	++
Hinder en calamiteiten	36.1	++	--	--	--	--
Natuur en landschap	42.6	+	--	--	--	--
Energie	41.4	--	--	++	++	++
Afval en grondstoffen	37.9	-	--	--	--	--
Concurrentievermogen	53.7	--	++	++	++	+
Arbeid	47.6	+	-	--	-	--
Kennis	50.9	--	++	-	++	++
Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden	55.8	--	--	+	-	+
Infrastructuur en bereikbaarheid	35.8	--	+	--	--	--

Waar doet de gemeente het in de benchmark (veel) beter?

- Economische participatie onderwijs, water, woonomgeving, lucht en concurrentievermogen.

Waar (veel) slechter?

- Maatschappelijke participatie, kunst en cultuur, hinder en calamiteiten, natuur en landschap, afval en grondstoffen, arbeid, ruimtelijke vestigingsvoorwaarden en infrastructuur en bereikbaarheid

Toelichting:

+ =

++ =

- =

-- =

Hillegom presteert beter: voorraadscore tussen de 0 en 5% beter

Hillegom presteert veel beter: voorraadscore meer dan 5% beter

Hillegom presteert slechter voorraadscore tussen de 0 en 5% slechter

Hillegom presteert veel slechter: voorraadscore meer dan 5% slechter

Conclusie

telos brabant's centrum voor
duurzame ontwikkeling

Samenvattende bevindingen (1)

- De gemeente Hillegom laat een gestage groei zien van de totale duurzaamheidsscore als gevolg van het feit dat alle kapitalen over de jaren heen betere resultaten laten zien. Met name het sociaal-cultureel kapitaal is sterk verbeterd met een ruime 6 procent punt
 - Door de sterke groei van het sociaal-cultureel kapitaal is het evenwicht tussen de kapitalen wat meer verstoord dan in 2014. Het economisch kapitaal is het minst ontwikkeld in de gemeente Hillegom
 - In vergelijking met het gemiddelde van alle Nederland scoort Hillegom in 2019 iets hoger. Dit heeft te maken met de hogere score op het sociaal-cultureel kapitaal
-

Samenvattende bevindingen (2)

- Op voorraadniveau is het beeld voor Hillegom gevarieerd.
 - Er zijn sterke voorraden zoals water, lucht, bodem, politieke en economische participatie en ruimtelijke vestigingsvoorwaarden, die zich in de periode 2014-2019 positief ontwikkeld hebben. Alleen ruimtelijke vestigingsvoorwaarden (geen voorraad bedrijventerreinen meer, toegenomen winkelleegstand) kent een negatieve ontwikkeling.
 - Maar er zijn ook een aantal zwakke(re) voorraden zoals infrastructuur en bereikbaarheid (veroudering glasvezelnet, filezwaarte), hinder en calamiteiten (uiteraard risico op overstromingen, allerlei vormen van geluidoverlast, lichtbelasting en het risico op hittestress), kunst en cultuur en afval en grondstoffen.
-

Samenvattende bevindingen (3)

- In vergelijking met andere gemeenten scoort Hillegom over het algemeen beter op de voorraden economische participatie, water, lucht en concurrentievermogen
 - Lager wordt gescoord op de voorraden maatschappelijke participatie, kunst en cultuur, hinder en calamiteiten, natuur en landschap, arbeid en infrastructuur en bereikbaarheid
 - Op indicatorniveau zijn er diverse ontwikkelpunten voor de gemeente zoals het aantal schone voertuigen bij bedrijven, de ervaren geluidhinder van zowel burens als verkeer en het percentage verhard oppervlak
-